

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
Egy sorban perczkért egy sor 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Éjszakai sorok 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:
Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 267.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Kedd, szeptember 24.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: A mostoha városrész.
- A szegedi kongresszus.
- A vashidak építése.
- Podmaniczky emlékiratal.
- A néppárt marad.
- A hadtest vezérkari főnöke öngyilkos volt.
- Leánykereskedő gavallér.
- Egy festőművész tragédiája.
- Darányi — Justhnál.
- A bajnokvívó balesete.
- Vihar a budapesti mérnökegyület közgyűlésén.
- Falk Miksa a trónörököséről.
- Társa: A bölcsesség tanítója. Irta: Wilde Oszkár.

A mostoha városrész.

Arad, szeptember 23.

Annak a zseniális rendszertelenségnek, amely Aradváros fejlődését vezette, legjobban riktó része az Andrassy- és Szabadság-tér két oldala között való óriási ellentét. Az az ötven-hatvan lépés mintha mértföldekre választaná el egymástól a két oldalt. Szinte úgy is nevezik a két oldalt: az egyik az élő, a másik a holt oldal. Ezek után minden aradi ember tudja, hogy melyiket értjük az egyik és melyiket a másik alatt. Az eleven oldal az, amelyiken a minorita-templom, a Központi, meg a Hungária és a többi kávéházak vannak. A másik: a megyeháza, a kincstári palota és a Pannónia felől való oldal. A legjobban kifejezi a két oldal között való ellentétet a boltberek összehasonlítása. Egyforma nagyságu bolt helyiségnek, az ugynevezett eleven oldalon kétszer-háromszor akkora a bére, mint a mási-

kon. Es ezt az állapotot főképp az eleven oldalon levő kereskedők sanylik meg, a kiknek háziurái szinte a lehetetlenségig aknázzák ki az előnyt, amelyet a forgalmas oldal nyújt.

Nem egy alkalommal esett már szó arról, hogy valami módon ezen a természet-ellenes állapoton, az utca két oldala között való ellentétet segíteni lehetne. Az eleven oldal a forgalomnak bőségét főképp a déli és esti korzónak köszönheti. Bajos megállapítani az okot és az okozatot: a korzó kedvéért születnek a fényes kirakatok, a nagyszabású üzletek, vagy pedig ezek csinálják a sétáló publikumot? Anynyi kétségtelen, hogy a korzó népét ma már hatósági szabályrendelettel se lehetne kényszeríteni arra, hogy a másik oldalon sétálgasson. Sőt az is kétséges, hogy ha egy vállalkozó szellemű, nagyot kockáztatni kész angol a másik oldalon a legfényesebb áruházat létesítené, — hogy az ma már átterelhetné a forgalmat.

Jó volna — vélték néhányan — ha a megyeháza parkja mellett palota épülne, s ebben, valamint a megyeház földszintjén üzlethelyiségek épülnének, jó volna, ha a Három Király öreg épületét is modern üzlethelyiségekkel bíró épületévé változtatnák. Ez, ha jó is volna, első sorban a megyétől, meg az illető háztulajdonostól függ; e mellett pedig kétségtelenül sok ellenzőre találna az olyan terv, amely a főteret egyetlen üde, szép zöld részlettől meg akarná fosztani.

A város hatóságainak azonban föltétlenül kötelessége, hogy ennek az arányta-

lanságnak megszüntetésére mindent elkövessen. Nemcsak azért, mert a mostoha oldalon lakók szintén városi polgárok, akik ép úgy számot tarthatnak a hatóság jóakarására, mint a boldog oldalon levők; de azért is, mert amikor a város fővonalának az egyik oldala fejlődik, a másik visszamarad, az ép olyan beteges növekedés, mintha egy fiúnak csak az egyik válla nő meg, vagy ha egy hölgynek az egyik fél-arca pirosra pufókosodik, a másik halványra sorvad be.

És a város, úgy látszik, ennek a kötelességnek ép az ellenkezőjét teszi. Tapasztalható ez most, amikor az automobil-omnibusz menetrendjét és megállóhelyeit megállapítják. A terv szerint az automobil-omnibuszok a vasutól bejövnek az eleven oldalon, a korzó oldalán jönnek be, s ott lesznek a megálló helyeik, tehát az amugy is népes oldalnak forgalmát fogják erősíteni. Ezen az oldalon jönnek be a lóvasutak, amelyeket az automobil-omnibusz, félő, hogy nem fog nagyon rövid idő alatt kiszorítani; tehát ez az oldal továbbra is magába fogja szívni az egész forgalmat.

Méltányos, és városfejlődés szempontjából föltétlenül kívánatos lenne, hogy az automobil-omnibuszok a vasutól a másik oldalon jöjjenek be, s az elhanyagolt oldal ezzel nyerjen némi kárpótlást. Volt idő, a mikor a lóvasutikocsik is azon az oldalon közlekedtek; azon az oldalon haladtak, fájdalom, igen rövid ideig, az arad-csanádi vasutak motorjai, amikor bejöhettek a városba. Most mind a kettő el-

A bölcsesség tanítója.

Irta: Wilde Oszkár.

Gyermekkorában megtett Isten megismerésével és mikor még csak serdületlen ifjú volt, a szent férfiak és asszonyok, akik szülővárosában laktak, bámulattal teltek el bölcs beszédén.

Mikor felnőtt, megcsókolta szüleit egy napon és elhagyta őket, hogy világgá menjen és a világnak Istenről beszéljen, mert akkor sokan voltak, akik Istenet nem ismerték, vagy rosszul ismerték, vagy hamis isteneket imádtak, kik berkekben lakoznak.

Az ifjú a nap felé fordította arcát és ment mezitláb, amint a szenteket látta menni, ötven kis zsákot hordott és egy cserép kulacsot. Örömmel telve járta az országot és szüntelen zengte Isten dicséretét. Kis idő múlva idegen városokkal gazdag országba jutott. A városok között néhány völgyben feküdt, mások nagy folyam partjain, a többi hegyeken. Mindenik városban egy tanítványa akadt, aki követte és az Istennek megismerése elterjedt az országban. Számos nagy város megtért és a bálványtemplomok papjai hamarosan látják, hogy a jövendelmük fele elmaradt.

És mégis minél több nép követte és minél nagyobb lett tanítványai száma, annál nagyobbra nőtt az ő fájdalma. Egy este kiment a városból, mely örmény vala és nagy tömeg követte. Ő meg felment egy hegyre, leült egy kősziklára, mely a hegyen volt és tanítványai körül-

lőtte gyülekeztek, a néptömeg pedig a völgyben térdelt.

Lehajtotta arcát kezébe és sirt, így szólva lelkéhez:

— Miért telek el fájdalommal és bánattal? Es lelke felelt:

— Isten megtöltött téged az ő teljes ismeretével és te azt másoknak adtad oda. A megfizethetetlen gyöngyöt megszotod és a varras nélkül való ruhádat felmeteled. Aki odaadja a bölcsességét, mely az övé, az önmagát rabolja meg. Olyanhoz hasonlít, aki kincseit tolvajnak adja oda. Vajjon Isten nem bölcsőbb-e nálad? Ki vagy te, hogy tudasz a bölcsességen, melyet Isten rád bízott?

Ő meg újra sirva fakadt, mert tudta, hogy lelke igazat mondott és hogy olyan volt, mint az, aki Istennek ruhájába kapaszkodik és hogy az ő hite elhagyja őt, mert mások ő benne hittek.

Igy szólt tehát magában:
— Nem akarok többé Istenről szólni. Az, aki odaadja a bölcsességét, mely az övé, önmagát rabolja meg.

Néhány óra múlva jöttek tanítványai, labortak és szóltak:

— Uram, beszélj nekünk Istenről, mert Istennek teljes ismerete senki másé rajtad kívül.

Ő meg felelt:
— Mindenről szólok nektek, ami az égben és a földön van, de Istenről nem fogok szólni.

Ekkor ők haragra gerjedtek és mondták:
— Elvezettél bennünket a pusztaságba, hogy hallgassunk téged, vajjon éhen küldesz-e haza minket?

Ő meg felelt:
— Nem fogok nektek Istenről beszélni. A tömeg erre mozogni kezdett és szólt:
— Elvezettél bennünket a pusztaságba és nem adsz nekünk táplálékot. Szólj nekünk Istenről és az elegendő lesz nekünk.

Ő azonban egy szót sem válaszolt többé. Tanítványai erre nagy szomorúsággal tovább mentek és a tömeg hazavonult. Sokan meghaltak utközben.

Mikor egyedül maradt, fölkel, a hold felé fordította arcát és hét hónapon keresztül vándorolt, senkihez nem szólt, senkinek választ nem adott. A hetedik hó végén egy sivatagba ért, hol egy barlangot talált, melyet megtett lakóhelyének és sásból ágyat készített magának. Remete lett és minden órában dicsérte az urat, mert megengedte, hogy róla némi ismérést megtarthasson.

Amint a remete egy este barlangja előtt ült, szép fiatal embert pillantott meg, aki hitvány életet élt. Minden este arra ment az ifjú üres kezekkel és minden reggel arra jött vissza, kezei tele voltak biborral és gyöngyökkel, mert haramia volt, aki a kalmárok karavánját fosztogatta.

Egy reggel, mikor az ifjú kincsesel megrakodva ismét arra ment, megállt és így szólt haragosan a remetéhez:

maradt, s az új közlekedés, a mely rövidesen életbe lép, nem ezt, hanem a másik oldalt választja.

Ebben, a mint a városnak igen sok más kérdésében, megengedjük, vannak háztulajdonos-érdekek is. De mindenesetre jogosult és figyelmet érdemlő érdekek, jogosultabbak, mint a másik oldalon levők érdekei, szólnak a fentebbi kérés mellett. Hiszen eddig ugyszólván mindent a korszó-oldaliak kaptak. S ha ez utóbbiaké a korszó, a maga óriás előnyeivel; akkor könnyű lélekkel átengedhetik a másik oldalnak azt a kevés előnyt, ami az által kínálkoznék, ha az automobil-omnibuszok forgalmát a másik, mostoha oldalra irányítanák.

Mert ha a két oldal közötti egyenlenséget mesterségesen még szembeötlőbbé igyekszünk tenni, az aradi főtér olyan városi csoda lesz, amelyet, elriasztó példának, képből lehet a többi vidéki városnak mutogatni: ime, így *nem* kell várost fejleszteni.

Egy kereskedő.

A szegedi kongresszus.

Az állami tisztviselők helyzetük javításáért.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

Az állami tisztviselők I. országos kongresszusa tegnap vette kezdetét Szegeden. A kongresszuson az állami tisztviselőknek minden szakmája képviseltette magát és mintegy két ezren jelentek meg. A közgyűlés délelőtt 10 órakor vette kezdetét a városháza nagytermében. Az üléstermet zsúfolásig töltötték meg a résztvevő tisztviselők, a hölgyek pedig a karzatokon foglaltak helyet.

Az állami tisztviselők szegedi nagygyűléséről a következőket táviratozza szegedi tudósítónk:

A közgyűlést *Batthyány* Tivadar gróf, az Állami Tisztviselők Országos Egyesületének elnöke nyitotta meg. Közeleiségének tartja, hogy előadja az irányelveket, amelyeket az állami tisztviselők érdekében követendőnek tart. Ötömének ad kifejezést, hogy a tisztviselők oly szép számban jelentek meg. A legközelebb elmúlt hónapokban a törvényhozás két oly alkotással foglalkozott, amelyek a maguk szabadelvű irány

zatával korszakot alkotó fordulatot képeznek Magyarország történetében. Az egyik az államvasutások fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat, amely egyrészt az 1600 korona kezdőfizetést léptette életbe, másrészt a protekciót automatikus előléptetéssel egészen kiölte. Másik ily alkotása a törvényhozásnak a vasutások szolgálati pragmatikája, amely teljes politikai szabadságot biztosít az alkalmazottaknak.

Mindezek után remélhetjük, hogy az állami tisztviselőkre is jobb jövő közeledik. A sajtóban a katonatiszti fizetéseknek emeléséről van szó, automatikus három évi emelésekkel. A katonákról nem kíván beszélni, de hogyha a hadügyi kormányzat beadja a maga számláját, akkor az állami tisztviselőknél, akik a magyar államhoz, a magyar kormányhoz sokkal közelebb állanak, szintén prezentálniok kell számlájukat, követeléseiket a magyar állammal, a magyar néppel szemben.

Az állami tisztviselőkre nézve fontos a fizetésrendezés, fontos a nyugdíjkérdés, de legfontosabb a pragmatika, mert a jogoknak szigorú, pontos és szabadelvű megállapítása nélkül minden csak alamizsna. Az állami tisztviselők alamizsnát nem kérnek, hanem azt, ami őket megillet: egy szabadelvű szellemtől áthatott szolgálati pragmatika törvénybe iktatását.

Egy másik momentum az anyagiakra vonatkozik. Sokat tárgyalnak a statusrendezésről, mint az állami tisztviselőknek egyik legnagyobb sérelméről. Törekedni kell arra, hogy oly anomáliák már most szüntessenek meg, hogy egyik fizetési osztályban 70—80 százaléka legyen az alkalmazottaknak és ugyanezeknek előmenetele csak tört százalékban történjék. A statusrendezés kérdését átmeneti intézkedések tartja, a végcél az *automatikus előléptetés elérése*.

A *nyugdíjtörvény* szintén revízióra szorul. Az *önsegélynek* két irányban kell megnyilvánulnia. Az egyik a szervezkedésben rejlik önszegély, a másik az anyagiakra vonatkozik. Az anyagiakra szükség van, hogy agítálhassunk a sajtó útján, hogy támogathassuk inségbe került kártársainkat, hogy ingyenes jogsegélyt nyújthassunk és hogy humanitárius intézményeket létesíthessünk.

Fontos a *hitelkérdés*. Az állami tisztviselők legnagyobb része óriási módon *eladósodott*. Orvosolni kell ezt két módon. Egyrészt oly intézmények megállapítása által, amelyek a mai drágasági viszonyok által igazoltak, másrészt a meglévő adósságok, terhek konverziója útján egy mérsékelt, tisztességes, olcsó kamattal.

A megélhetési viszonyok enyhítésére is törekedni kell. A sztrájkok mindig visszahatnak az értékek emelkedésére. Ehhez járulnak a közgazdasági momentumok, amelyek szintén megnehezítik a megélhetési viszonyokat. Intézkedéseket fognak kérni a kormánytól, hogy a fogyasztási szövetkezeteknek erőteljes kibasználása által a tisztviselők olcsóbban jussanak az élelmi és használati cikkekhez.

Minden mozgalom sikerének alapja, hogy a közvélemény miképp fogadjja. A közvélemény igaz akarata megnyilvánulása nélkül társadalmi mozgalom sohasem érvényesül. A mai korban a sajtó az az organum, amely az egyes érdekkörök és a közönség között az összeköttetést létesíti és fentartja. A legnagyobb hálával és köszönettel emlékezik meg arról az igazi igazságszeretetről tanuskodó jó ndulatról, amelylyel a sajtó a mozgalmat kíséri. (Lelkes éljenzés.)

Batthyány Tivadar gróf beszédét lelkes éljenzéssel és tapssal fogadják. Ezután megalakították a tisztikart. Elnöknek egyhangú lekesdéssei *Batthyány* Tivadar gróft választották meg. A kongresszus egyik társelnöke *Kosinszky* Viktor volt. Szenkívül megválasztották az al-elnököket és a jegyzőket; főelőadónak pedig *Andor* Endre miniszteri osztálytanácsost.

A választás után *Batthyány* Tivadar gróf a kongresszust végleg megalakultnak jelentette ki. A kongresszusi elnök indítványára üdvözlő táviratot küldtek a *kirdlynak*, *Wekerle* Sándor dr. miniszterelnöknek, egyben táviratilag üdvözölték az érsemlyéci *Kazinczy* ünnepet.

Fodor Károly dr. polgármester Szeged város törvényhatósága nevében üdvözli a kongresszust.

Az üdvözlő táviratok felolvasása után a kongresszusi albizottságokat alakították meg,

majd elnök köszönetet mondva az érdeklődésért, a nagygyűlést bezárta.

A gyűlésen jelenlevők ezután a szegedi *Kosuth* szoborhoz vonultak. A szoborra *Batthyány* Tivadar gróf koszorút helyezett az állami tisztviselők országos egyesülete nevében.

Délben *Kelemen* Béla főispán a kongresszus vezetőségének tiszteletére ebédet adott, amelyen a szegedi állami hivatalok vezetői is részt vettek. Délután az albizottságok tartották meg üléseiket. Elsőnek a *pragmatika albizottság* tartotta ülését *Ballay* Sándor elnöklésével.

Ezután a *nyugdíjügyi albizottság* tartott ülést. Az elnöki széket *Hegyeshalmy* Lajos foglalta el, előadó *Móczár* Elemér volt.

A *fizetésrendezési és státusrendezési albizottság* együttesen tartotta ülését *Harmath* Domokos elnöklésével. *Nyikos* Lajos a státusrendezési, *Biró* Benedek a fizetésrendezési javaslatot ajánlotta elfogadásra. A *lakásbérrendezési albizottságban* *Strauss* István elnököt. *Körössy* Henrik előadó ismerteti a javaslatot. Az *életmészési albizottságban* *László* Pál kir. tanácsos az élelmi szerek és szükségleti cikkek mesterséges előállításának megakadályozását kéri. A *társadalmi kérdést tárgyaló albizottságban* *Ballay* Sándor elnököt, előadó *Fejér* Vilmos volt. Végül a *tisztviselői közalap albizottság* ülésezett *Robel* Román elnöklésével. Ezzel az albizottsági ülések véget értek.

A plenáris ülést ma délelőtt folytatták. Elfogadták az előterjesztett javaslatokat és elhatározták, hogy azokat memorandumba foglalják, amelyet egy száz tagú küldöttség nyújt át a kormánynak. Elhatározták továbbá, hogy a jövő évi kongresszust *Kolozsvárott* tartják meg.

A vashidak építése.

Beérkeztek az ajánlatok.

Az októberi közgyűlés dönt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Az építendő két vashid munkálataira kiírt pályázat ma déli tizenkét órakor járt le. A beérkezett tömeges zárt ajánlatokat a városi tanács délben bontotta fel a tanácssteremben, ahol az ajánlattevők közül számosan megjelentek.

Az építkezési munkálatokat, amelyek közel két millió koronába kerülnek, két csoportra osztották s az ajánlat legnagyobb része ennek a feltételnek meg is felelt. Az ajánlattevők az alábbiak:

Rauch Árpád és *Fekete* Henrik budapesti vállalkozók a várbeli hid alépitményeire 303,039 koronás, a feljárókra 145,096 koronás, az ujaradi alépitményeire 423,824 koronás s a feljárókra 403,981 koronás ajánlatot tettek. *Rényi* és *Schlick* fővárosi vállalkozók ajánlata ez: várba vezető hid alépitményei 420,000 korona, feljárók 152,000 korona, ujaradi hid alépitményei 425,731 korona, feljárók 403,731 korona.

Zsigmond Béla (Budapest) csak az alépitményekre tett ajánlatot és pedig: a várbeli hid alépitményének munkálatait 302,056 koronáért, az ujaradi hidét pedig 429,000 koronáért hajlandó elvállalni. A *Danubiusz* gyár csak a vasszerkezetekre tett 972,386 koronás ajánlatot. Az *államvasutak* gépgyárának ajánlata a következő: várbeli hid vasszerkezete 318 285 korona, az ujaradié 654 574 korona. *Grünwald* testvérek budapesti vállalkozók a várbeli hid alépitményeinek munkálatait 300,096 koronáért, a feljárókéit 157,225 koronáért, az ujaradi hid alépitményeinek munkálatait 405,859 koronáért, a feljárókéit 438,187 koronáért vállallják.

Az aradi *Weitzer* féle gép- és vaggongyár csak a vasszerkezetekre tett ajánlatot, amely

— Miért nézel úgy rám, ha erre megyek? Soha ember még így nem nézett rám. A remete erre megzólalt:

— Amit a szememben látsz, az szánalom. Az ifju fölkapagott:

— Van biborom, gyöngyöm, neked pedig sás a fekvőhelyed. Miért szánakozol hát rajtam?

— Azért szánakozom rajtad — felelt a remete — mert nem bírod Istennek megismerését, ami a világ minden biboránál becsebb.

Az ifju haramia erre eldobta a bibort, gyöngyöt és kardot rántva kiáltotta:

— Tüstént add ide Istennek ismeretét, mert megöllek. Miért ne öljem meg azt, aki oly kínczet őriz, mely az éyémnél nagyobb. A remete kitérta karjait és szólt:

— Olj meg, ha kedved van, de nem adok neked Isten ismeretéből.

A haramia letérdelt, könyörgött, de a remete hajthatatlan maradt. Ekkor a haramia így szólt:

— Legyen, amint kívánod. En most elmegyek a Hét Bünök városába ahol biboroméért gyöngyört és örömet adnak nekem. És összemarkolva kíncseit, elsiétt.

A remete rákiáltott, utána futott, három napon át követte a haramiát és hasztalan kérte, hogy forduljon vissza és ne menjen a Hét Bünök városába.

szerint a várba vezető hid vasszerkezetének munkálatait 300,056 koronáért, az ujaradiét pedig 678,530 koronáért vállalja. Fischer Henrik fővárosi vállalkozó ajánlata ez: várbeli hid alépitményei 287,665 kor., feljárók 152 968 kor., ujaradi hid alépitményei 408,682 kor., feljárók 424,295 kor. Gregersehn fővárosi vállalkozó csak az alépitményekre pályázott 718,949 koronás ajánlattal.

Fodor és Reisinger aradi vállalkozók az alépitményekre Schiffer fővárosi méraókkal együtt adtak be ajánlatot, amely szerint a munkálatokat 711,042 koronáért vállalják. Fodor és Reisinger a két hid feljára 476,169 koronás ajánlatot tettek. Rossi és Pellegrini aradi vállalkozók a két hid feljára 425,051 koronás ajánlatot nyújtottak be. Freund Henrik és fia fővárosi vállalkozók csak az alépitményekre pályáztak és pedig a várbeli hid alépitményeire 299,745 koronás, az ujaradi hid alépitményeire 429,177 koronás ajánlattal.

A beérkezett ajánlatokat, miután az ajánlattevők letétele helyezették a megfelelő bánatpénzt, a tanács kiadta a mérnöki és számviteli hivatalnak azzal, hogy pontosan vizsgálja át azokat és néhány nap múlva tegyen jelentést a tanácsnak, amely a munkálatok kiadására vonatkozó javaslatát már az október havi közgyűlés elé terjeszti.

A legolcsóbb ajánlattevők között van a Weitzer-féle gép- és vaggongyár, amelynek ajánlata körülbelül hatezer koronával drágább a legolcsóbb ajánlatnál. Ez az összeg azonban annyira csekély, hogy ilyen nagyarányú munkálatoknál számításba sem jöhet. Tekintve azt, hogy az aradi Weitzer gyár 1500 aradi munkást foglalkoztat, a tanács csak a helyi ipar pártolása érdekében cselekszik, ha — amint valószínű — a Weitzer-gyár ajánlatának elfogadását javasolja az októberi közgyűlésnek.

Podmaniczky emlékiratai.

A szabadelvű párt története.

A föltámadt regények.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Arra a kósza hírre, hogy Podmaniczky Frigyes nagybeteg, százával keresik föl Podmaniczky Dohány-utca 5. szám alatt levő lakását, hogy meggyőződjenek állapotáról. A házmester alig győzte a tudakozókat megnyugtanni.

Az öreg urat fölkereste a P. N. egy munkatársa, akinek elmondta, hogy csupán kisebb asztmás roham érte, de már túl van rajta.

Arra a kérdésre, hogy mivel tölti mostanában az időt, Podmaniczky így felelt:

— Éppen semmivel. Nagy időt éltem, szerepemet betöltöttem, most pihenni akarok. Nemrég befejeztem emlékirataimat és odaajándékoztam a Nemzeti Múzeumnak. Halálom után egy év múlva olvashatják, akiket érdekelni fog, de előbb semmiestre.

— Politikai eseményeket is érintenek az emlékiratok?

— Igen. Körülbelül 1875 től egészen az utolsó évekig. Egyrészt a közmunkatanácsnál töltött működésemre vonatkozik, a többi főképpen a szabadelvű párt történetére. Én ott voltam ennek a pártnak a megszületésénél s ott voltam a kimúlásánál. Az én életem egyik jelentékeny szakasza egybe van forrva ennek a pártnak az életével, melyet a legkisebb részletig ismertem. Feljegyzéseimnek a történetírők azt hiszem hasznát vehetik.

Aztán elmondta, hogy most, élete alkonyán, minő kellemes meglepetés érte. Egyik kiadó cég felszólította ugyanis, hogy engedje meg regényeinek kiadását. Már jelentették is, hogy „Alföldi vadászok” című regénye pár nap múlva elhagyja a sajtót.

— Hát hiszen értem, ha még ma is érdeklődnek az ilyen régi dolgok iránt — folytatta. — Mi, akik akkor irtunk regényeket, az életből vettük témánkat, nem mint a maiak. És szerettük a magyar világ kedélyes képeit az olvasó elé tárni. Bizony most másképpen irnak a regényírók, nem az a világ járja, ami régen.

Egyfolytában, frissen, akadozás nélkül mondta el ezeket a magyar közéletnek ez az örökifju gavallérja, kinek kabátja gomblyukában most is ott viritott a fehér szegfü, mi nélkül tipikus alakját szinte elképzelni sem lehet.

A bucsuzásnál melegen köszönte a lap érdeklődését és így szólt:

— Ha lehet, ne tessék semmi említést tenni rólam. Mi szabadelvűek — mondta tréfásan — most skartba vagyunk téve s bármit teszünk, vagy beszélünk, mindjárt ránk fogják, hogy kezdjük az intrikát. Pedig nyugodt lehet mindenki, én már csak asztmámmal intrikázom. De már azt sem tudom, meddig győzöm vele...

A néppárt marad.

Jó a hatalom árnyában.

Folytatják a kiegyezési komédiát.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 23.

A fekete sereg elégületlenei Buzáth Ferencnél megtartották értekezletüket, de a sok hühöval megindult tanácskozásnak ismét csak az lett a vége, hogy a néppárt benmarad a koalícióban, a kvótaemlést azonban — úgy hirdik — akár obstrukció árán is megakadályozzák.

Mint hogy kevés kilátás van a kiegyezés létesítésére, a kereskedelmi miniszteriumban tanácskozások folynak az önálló gazdasági berendezés előkészületeire. A perfektuált kiegyezés előterjesztése helyett tehát a kormány folytatja a porhintést az ország szemébe.

Távirati tudósításunk a politika eseményeiről a következő:

A rosszul informált külföld.

Politikai körökben élénk feltűnést keltett s már ma sok szóbeszédre adott alkalmat az a cikk, amely a berlini „Börsencourir” hasábjain tárgyalja a kiegyezés problémáit. A cikk az elfogulatlanság hangját igyekszik megtartani, de kivülk belőle, hogy a mi helyzetünket, küzdelmeinket nem tudják még odakinn megérteni.

Egy magyar politikus a következőket mondotta fővárosi munkatársunk előtt a cikkről:

— A mi harcainkat nem fogják eldönteni külföldi újságcikkek. Amidőn én kezembe veszek olyan külföldi cikket, amely a mi viszonyainkkal foglalkozik, első sorban nem is a lényeg, hanem a hogyan érdekel. Nem az ő álláspontjuk, hanem az, milyen szemmel nézik Magyarországot. Nos, a szóban lévő lap rólunk

következetesen mint független, önálló, Ausztriával teljesen egyenrangú országról beszél. Ez természetes dolog, de ebben a tekintetben annyi csalódás, annyi kellemtelenség ért már bennünket, hogy én szívből örvendek a javulás minden — utóbbi időben igen gyakran ismétlődő — kis jelének, ha a lényegre nézve a véleményem el is tér.

A függetlenségi párt több tagja különféle folyó pártügyekben, első sorban a kiegyezés miatt ma ismét szeretett volna Kossuth Ferencsel konferálni. A kereskedelmi miniszter azonban meglehetősen fáradtan érkezett vissza a szeghalmi Kossuth szobor leleplezéséről, úgy hogy hívei nem akarták zavarni.

Ma este azonban, ha valami közbe nem jön, meg fog jelenni Kossuth a pártklubban, ahová egyre nagyobb számmal járnak fel a képviselők.

A másik két párt közül csupán az alkotmánypárt csendes. A néppárt tagjai igen gyakran találkoznak és állandóan élénken tárgyalják a párt helyzetét.

A néppárt obstruál?

Buzáth Ferencnél mintegy husz néppárti képviselő járt tegnap Rumon. Többek közt ott voltak: Zboray Miklós, Hencz Károly, Ernst Sándor, Molnár János és Kovács Pál. Az értekezlet a legnagyobb titoktartást fogadta. Ennek ellenére meg lehet állapítani a következőket:

A néppárti értekezlet foglalkozott a koalícióból való kilépés gondolatával, a melyet azonban beható vita után elvetett. Eleinte tanácskozás tárgya volt a keresztény szocializmus programjához avatása. Tudvalevő dolog, hogy a néppárt régen tervezi már a keresztényszocialista párttá való átvedlést; a tegnapi értekezlet az általános választójogról szóló törvényjavaslat sorsától tette függővé ezt a politikai tervet. Végül sok szó esett a kiegyezésről, melyet néhány néppárti képviselő meg akar obstruálni. A konventikum azt határozta, hogy a kvóta fölemelését semmi körülmények között sem fogja megszavazni.

Készülődés a szakításra.

Kossuth Ferenc rendeletéből a kereskedelmi miniszteriumban Sztéryni József államtitkár elnöklésével napok óta tanácskozások folynak, amelyeken résztvesznek a pénzügyi, a földmívelésügyi és igazságügyi miniszteriumok képviselői is. Ez a bizottság, számolva azzal az eshetőséggel, hogy a kiegyezés nem jön létre, eddig megállapította azokat az intézkedéseket, a melyeket ebben az esetben Magyarországnak egyoldaluan életbe kell léptetnie.

Az annabergi vasúti csatlakozás ügyében azt irták a lapok, hogy két évtizeddel ezelőtt az osztrák kormány fölajánlotta a magyarnak a csatlakozás kiépítését. Egy hírlapíró erre nézve kérdést intézett Guttenberg báró nyug. altábornagyhoz, az akkori osztrák vasúti miniszterhez, aki az alábbi nyilatkozatot tette:

— Amíg az osztrák vasúti miniszterium élén állottam, sohasem jutottam abba a helyzetbe, hogy fölajánljam az annabergi csatlakozást. Mielőtt vasúti miniszter lettem, a hadügyminiszterium vasúti osztályát vezettem és ekkor, 17—18 évvel ezelőtt egy ízben fölkeresett Ráth Péter, a kassa oderbergi vasut vezérigazgatója és megkérdezte, hogy milyen álláspontot foglalna el a hadügyi kormány az

annabergi csatlakozás dolgában? Ekkor kijelentettem, hogy katonai szempontból nem emelhető kifogás ellene. Kereskedelem-politikai aggodalmak már akkor is főforogtak, és hogy mennyire igazak voltak, arról később meggyőződtem. Mint vasuti miniszter nem jutottam abba a helyzetbe, hogy a csatlakozást fölajánljam.

Vihar

a budapesti mérnök-egylet közgyűlésén.

Lehurrogott műegyetemi tanár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23

A Magyar Mérnök és Építész egylet tagjai vasárnap délelőtt rendkívüli közgyűlésre gyűltek össze, amelyen különösen a műszaki köztisztviselők nagy számban vettek részt.

A közgyűlésre az egylet választmányának az a határozata adott okot, amely szerint a felállítandó műszaki kamara rendezési ügykörébe csupán a magánmérnökök gyakorlatát kívánta felölelni, aminek az lett volna a következménye, hogy a műszaki köztisztviselők teljesen kivonulnak a kamara hatásköréből.

Ezt a köztisztviselők saját érdekükben nem találták helyesnek s az ország minden részéből összegyűltek a mai közgyűlésre, hogy ezen határozat ellen állást foglaljanak.

A kamara szeméje ellen a közgyűlésen tulajdonképpen csak egy felszólalás történt, mert a kamara eszméjét a mérnökök összesege közszükségletnek ismeri, ez ellen csupán Bogdánffy Ödön műegyetemi tanár szólalt fel, aki ennek a nézetének már több ízben adott kifejezést, felszólalása azonban egy hangu tiltakozást és viharos ellenmondást támasztott, meg sem hallgatták, indítványát nem engedték felolvasni, úgy hogy azt Hauszmann Alajos elnök volt kénytelen a közgyűlés tudomására adni.

A rendkívüli közgyűlést Hauszmann Alajos udvari tanácsos nyitotta meg. Beszédében elmondotta, mi tette indokoltá a közgyűlés összehívását. Hangsúlyozta azt a rendkívüli fontosságot, mely az egész műszaki kar jövőjére ki fog hatni s amelynek szabályozását már 30 év óta tárgyalja és kívánja a műszaki kar. Kéri a közgyűlést, hogy az ügy és az egyesület méltóságának megfelelően, tárgyilagosan szóljanak a közgyűlésen a kérdéshez és ismerjék a benyújtott határozati javaslatokat.

A határozati javaslatok ismertetése után megkezdődött az izgalmas és lármás vita. Bényey Zsigmond volt az első szónok, aki után Zielinszky Szilárd dr. műegyetemi tanár szólalt fel a közgyűlés zajos és tüntető tapsa és éljenzése közepette. Cáfolta azokat a vádak, amelyekkel az utóbbi időben a magánmérnököket illették. A műszaki kamara arra való, hogy kivívjuk vele a karnak legvitalisabb érdekeit. Első feltétel, hogy az a képzés, amit a műegyetem ad, egyenrangú legyen azzal, amit a jogi egyetem ad a jogásznak. Keményen támadja azt a tendenciát, amely a köztisztviselőnek megakarja engedni, hogy magán megbízásokat elfogadjon.

Cserháty Jenő egyleti alelnök amellel érvelt, hogy a köztisztviselő-mérnökök magán gyakorlatot is folytathassanak, de tevékenységüknek ez a része fegyelmi szempontból a kamara hatáskörébe tartozék.

Ezután Bogdánffy Ödön műegyetemi tanár lépett a pódiumra. A mikor a közgyűlés tagjai meglátták, rettenetes kiabálás hangzott feléje:

— Szégyelje magát! Bepiszkolta a mérnöki címet! A mérnökök ellen irt az újságokba!

Bogdánffy beszélni akar, de szava elvész a nagy zajban. Annyit lehetett hallani, hogy azt mondta:

— A műszaki kamara gondolatában benne van az, hogy a nem oklevelesek *ki lennének zárva a kamarából.*

Erre még nagyobb láрма támadt.

A nagy zajban Jónás Ödön, műegyetemi prorektor szentori hangja hallatszott, aki Bogdánffy felé fordulva ezt mondta:

— Ezt nem lehet meghallgatni, én kimegyek.

— Éljen Jónás Ödön! *Ki kell dobni Bogdánffyt!* — hallatszott mindenfelől.

Bogdánffy látván, hogy nem engedik beszélni, indítványát, amit fel akart olvasni, s a mely nem fogadta el a törvényjavaslatot s beérte a mérnöki és építészeti címnek a törvények és rendeletekben foglalt meghatározásával, átadta az elnöknek, aki aztán azt felolvasta.

Hegedüs Ármán szöleit fel ezután. Még mielőtt belekezdett volna beszédjébe, valaki a hátulsó padosorokból közbekiáltott:

— Huszezer korona kaució...

Pillanatra csend támadt s ekkor megszólalt Hegedüs:

— Nem tudom, ki volt a közbeszóló, de hiszem, hogy előtem *meg fogja magát nevezni.*

Hegedüs nagy zajjal és lármával gyakran félbeszakított beszédében azt a határozati javaslatot tárgyalta, amelyet egy értekezleten állapítottak meg. S ezt ajánlotta elfogadásra.

A gyűlés azt a határozati javaslatot fogadta el, mely szerint a köztisztviselőmérnökök felelőleg a kamara alá fognak tartozni. Ilyen értelemben írják föl a kormányhoz.

A határozat elfogadásával a közgyűlés véget ért.

Falk Miksa a trónörökösről.

Szenvedés vár a nemzetre.

A kvóta nem a kiegyezésre tartozik.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Egy budapesti hétfői újság a kvóta-ügy egyik legkiválóbb szakértőjét, Falk Miksát, a veterán kiváló politikust és újságírókat szólaltatja meg a kvótáról, amely miatt tudvalevőleg a kiegyezési tárgyalások meghiúsultak. Falk négy-öt ízben volt a magyar parlament kvóta bizottságának előadója s heves és elkeseredett harcokat vívott az osztrákokkal e kérdés körül.

Kevesen illetékesebbek e kérdésben véleményt mondani, mint Falk Miksa, aki a kvótáról szóló nyilatkozatában egyéb politikai kérdésekről igen érdekes kijelentéseket tett.

A veterán politikus nyilatkozatát az alábbiakban közöljük:

A kiegyezésnek nincs köze a kvótához.

— Röviden és határozottan kijelenthetem, hogy az én nézetem szerint a kvóta kérdésnek, annak, hogy emeljük e a kvótát vagy nem, semmiféle néven nevezendő köze nincs a kiegyezéshez. A kiegyezési törvény precízen megszabja a kvótakérdés eldöntésének módját. Eltérést nem tűrő módon van abban meghatározva, hogy a kvóta fölött a két parlament által kiküldött regnikoláris bizottság tárgyal, nunciumok útján. A törvény később az ismert módosításon ment át, amely szerint, ha meggyezés nem jön létre, az uralkodó dönt és pe-

dig, az osztrák törvény szerint egy évre. A törvényt eddig természetesen hiven követte a gyakorlat.

Egyáltalában nem értem tehát, — folytatta Falk — hogy a magyar kormány nem hivatkozott a törvényre és nem jelentette ki az osztrák kollegáknak egész egyszerűen, hogy a kvóta kérdését a kiegyezéssel junktimba hozni nem lehet, az teljes abszurdum. A kvóta megállapításának meg van a maga rendes, törvényes útja. Arra, hogy erről letérjen, kormányunkat kényszeríteni nem lehet. Wekerlééknek tehát egész egyszerűen nem is kell a kvóta kérdésében érdemleges állást elfoglalni. Én Wekerle helyébe egyszerűen azt mondanám, hogy: jó, küldjük ki annak idején a regnikoláris bizottságokat, tárgyaljanak azok a kvóta felel, hagyják érintetlenül vagy emeljék, úgy, amint a tárgyalások során meg tudnak állapodni. Ám a dolgok mai stádiumában *nekünk kormányoknak a kvótával törvény szerint semmi dolgunk*, mert hiszen a kvótán változtatni csak törvény szabta úton lehet. Véleményem szerint ezt az osztrák kormánynak fölöttebb nehéz volna megcáfolni, vagy ezzel ellenkező álláspontot elfoglalni.

Lehetetlen a kvótaemelés.

— A kvótaemelés — folytatta Falk — a mai alap szerint nem lehetséges. Ha a kvótán változtatni akarunk, ez csak úgy lehetséges, hogy a teljesítési képesség meghatározására más alapot keressünk. A mai alap megszabja, hogy meddig mehetünk: egyszerű alku tárgya nem lehet. A közvéleménynek nincs oka rá, hogy csak azért, mert az osztrák ezt így követeli, a kvótaemelésbe belenyugodjon. De különben is a fizetési képesség meghatározására külön alap nincs, mert a két államban fennálló adótörvények nem egyenlők. Éppen most olvasom, hogy Wekerle elutazott klopodiai birtokára, ahol az új adótörvény kidolgozásával foglalkozik. Nos, abban a pillanatban, amint ez az új adótörvény meg lesz, illetőleg életbe lép, ami fizetési képességünk is megváltozik. Ajándékot azonban Ausztriának mi nem adhatunk.

— Sokat csatáztam én e kérdésekben az osztrákkal. Egyik legerősebb ellenfelem Herbst, a későbbi osztrák miniszter volt. Régi történet ez, több mint harminc éves. Ez a Herbst egy ízben úgy számította ki a magyar földadó jövedelmét, hogy azt az elszámolást vette alapul, amelyben a földadó és az adópótlék külön volt s e két tételt együtt számította. Erre én hamarosan rájöttem és kimutattam a számítás abszurd voltát. Ekkor egy ebéden, amelyet Andrássy Gyula Schönbrunnban adott, Schweigel osztrák osztályfőnök így nyilatkozott:

— Sie haben den Herbst in der Luft zerissen!

Ekkor egy osztrák politikus nyilatkozott így. De akkor is az volt, most is az a véleményem, hogy a kvóta megváltoztatására csak úgy lehet reáérni, ha előbb új alap fölött egyezkedünk. Feltétlenül biztos alapot találni alig lehet, de egy középut van. Ám egyszerűen alku tárgyává tenni a kvótát semmiképpen sem helyes.

— Egyébiránt a kvótakérdés nem is oly roppant fontossága. Egy-két százalék kvótaemelésbe, noha ismétlem és hangsúlyozom, ajándékképpen azt sem adhatjuk, talán nem hárnánk bele és kellő méltányosság és megértés mellett létrejöhetne a meggyezés. A mai helyzetben azonban a kvótával össze sem függő okok, különösen osztrák részről olyan hangulat, olyan ingerültség idéztek elő, amely a méltányos kiegyezés megkötését roppant nehézzé teszi. Én bizom benne, hogy ezeket a nehézségeket sikerülni fog legyőzni. Ami a

kvótát illeti, a kormányok szerepe csak akkor következik be, ha a kvóta-deputációk egyezkedése megtörik.

Megismétlődnek a 48 eseményei.

— A roppant bonyolódott helyzetből egyik kivezető út lenne az udvarra nézve — tette hozzá Falk — az uralkodó lemondása. Elvégre a király öreg ember, egyike a leggazdagabb embereknek, nem volna csoda, ha a súlyos gondokat otthagyná. Ám a király kötelességismerete mellett ez az eshetőség körülbelül ki van zárva.

— Előbb-utóbb azonban mégis csak a trónörökös lesz a monarchia politikájának a vezetője. Ferenc Ferdinándot kevésbé ismerem. Az ezredéves kiállítás idején több hivatalos személységen kívül három más politikust is magához hivatott: Apponyit, Horánszkyt és engem. Ekkor mintegy másfél órát töltöttem nála és rendkívül meglepett a magyar ügyekben való nagy tájékozottsága. Bucsuzáskor melegen megköszönte „érdekes” közléseimet.

— Egy öreg, unalmas politikus előadása nem igen lehet érdekes fenséged részére. — feleltem én szerényen.

— Akkor nagyon helytelen véleménynyel van az én kötelességtudásom felől, — volt a trónörökös jellemző és érdekes válasza.

— Bármint forduljanak a dolgok — végezte a kiváló publicista nyilatkozatát — én bizom Magyarország életképességében. Nincs kizárva, hogy a trón örököse is keresztül fog menni azon a keserű iskolán, amelyet elődje megjárta. Ez Magyarországra újabb húszeszedes szenvedést és anyagi vérzést jelenthet, de Ferenc Ferdinánd csak oda juthat el, ahova az uralkodó eljutott, ami egyjelentőségű a nemzet győzelmével.

Amikor a hírlapíró bucsuzás közben örömet fejezte ki afőlött, hogy frissen, szellemi és testi ereje teljes birtokában találta Falkot, ez szeliden mosolyogva felelt:

— Ischiben találkoztam Paar gróffal, a király főhadsegédével. A szokott kérdéssel üdvözöltem:

— Hogy van?

— Lassen's mich aus, alt und schäbig ... (Hagyjon békében, öregem és törődötten.)

— Nos én is csak ezt felelhetem, — mondotta Falk. Az egészség és frissesség csak ajánlék nekünk, akiket az öregség és törődöttség kísér ...

TANÜGY

( ) Az iskolaszék ülése. Aradváros községi iskolaszéke szeptember hó 26-án, csütörtökön délután 4 órakor a városháza emeleti kistermében rendes havi ülést tartja. A tanácskozási tárgyai:

1. Petica János magyarádi lakos kérelme, fiának tandíjmentessége iránt. 2. A Szt. Péter téri elemi fiúiskola tantestületének abbéli kérelme, hogy a községi iskolánál működő tanerők gyermekei a város által fentartott tanintézetekben a tandíjmentesség alól felmentessenek. 3. Vertes Károly arad-tanyai községi tanító kérelme, részére az első és második ötödéves korpótlék utalványozása iránt. 4. Rákóczy Klára ségái óvónő kérelme, az ottani előadások ellenőrzésére vonatkozólag a múlt évben 395/89. 1006. szám alatt hozott iskolaszéki határozat feloldása iránt. 5. Előterjesztés a Ségá külvárosi községi óvoda építési költsége törlesztésére szolgáló 3590 korona ötödik évi részletének a tandíjlap javára való beutalványozása iránt. 6. Jelentés az 1907/8-ik iskolai évre beiratkozott tanulók létszámáról, ahoz képest a szükségessé vált párhuzamos osztályok felállításáról s azok ellátása végett a tanerők alkalmazása iránt tett elnöki intézkedésekről.

Parasztlázadás a választói jogért.

Szervezik a zendülést.

Vér, erőszak és fölfordulás.

1514 — 1908-ban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 23.

Minél jobban közeledik a parlament összeülése napja, annál lázasabban folynak a szociáldemokraták előkészületei az országos sztrájkra. Sajnos, e munkálatok közben úgy látszik teljesen elvész a nagyméretű tüntetésnek eredeti jellege és békés demonstráció helyett valóságos ütközetekbe viszik a mozgalom vezérei a tömegeket. Egybehangzó jelentések szerint a szociálisták nem érik be a tüntetéseknek elérhető mértékével, hanem ott, ahol a hatóságok megtiltják a fölvonulást és gyülekezést, erőszakkal ki akarják küzdeni a demonstrációhoz való jogot.

Ez a törekvés Aradon és általában a vidéken okvetlenül súlyos bonyodalmakhoz és a hatóságokkal való konfliktushoz fog vezetni, amivel természetesen nem szolgálják sem a munkásság érdekét, sem a szép eszmét, az általános választói jog előbbrevitelét. Komolyan veendő akció keretében nem is illik az olyan kevés bizalmat gerjesztő kijelentés, amelyen most hangzik el a szociálista vezérek részéről, hogy a vér, erőszak, fölfordulás és parasztlázadás eszközeitől sem riadnak vissza, ha az október 10-iki sztrájk nem hozná meg gyümölcsét. Az ilyen beszédek inkább arra alkalmasak, hogy a szociáldemokraták elveszítsék a mozgalom céljával egyetértő komoly emberek rokonszenvét, mintsem arra, hogy terrornak engedve, több hivat szerezzenek a követelésnek, az általános szavazati jog reformjának.

A szociáldemokraták legújabb harcias hangú enunciacióiról az alábbi távirati tudósítás számol be:

A tüntetésből zendülés lesz.

Egy meg nem nevezett szociálistavezér az október 10-iki tüntetésre vonatkozólag az alábbiakat mondotta:

— Azok is, akik ami pártunk erejét úgy, ahogy ismerik, nagyon meg fognak lepődni október tizedikén. Ki fog derülni, hogy a szociáldemokrácia Magyarországon még sokkal erősebb és hatalmasabb, sem mint maguk a remegők is gondolják. Több százezerre rugó tömegek állnak rendelkezésünkre. A fegyelem pedig olyan nagy, a szervezés oly tökéletes, hogy ezek a tömegek egy szavunkra vért ontanak, ha kell, vagy csöndben maradnak, ha lehet.

Október tizedikén Magyarországon ötszáz-ezer ember fogja letérni a szerszámot. Nemesak azok a munkások fognak sztrájkolni, akik ami szervezetünkbe tartoznak, hanem az újjászerveztettek is, mert vagy önként hagyják abba a munkát, vagy kiverjük őket a műhelyből. A legmészábbmenő terrorizmusra is készen vagyunk. Ami híveink mind halálra szánt, fanatikus emberek. Budapesten egymagában száz-ezer ember fog résztvenni abban a tüntetésben, mely a parlament előtt fog lezajlani. Ami terveink szerint a fővárosban nem lesz a legkisebb zavargás sem. A fegyelem csodákat fog ezzel a nagy tömeggel művelni.

A vidéken előreláthatóan másképp lesz. Ott a hatóságok már most is úgy meg vannak ijedve, hogy félelmükben a legostobább rendszabályokhoz nyulnak. Minden valamire való vidéki városban népgyűlést és tüntető felvonulást fogunk tartani. Valószínű, hogy a hatóság mindkettőt megakadályozza. Elhatároztuk, hogy ha ez bekövetkeznék, vér fog folyni, mert az egész tüntetés zendülésszerűen van szervezve. Velünk tartanak a nemzetiségiek is, akikkel most teljesen párhuzamosan folytatjuk politikánkat s meg fognak lepődni, ha látni fogják, hogy egyedül Debrecenből 800 kisczagda fog a sorainkban haladni. A dolgokkal nem foglalkozó ember előtt szinte hihetetlen a kormány ellen a vidék elkeseredése, mely a népet természetesen a mi táborunkba hajítja. Tévedés azt hinni, hogy a magyar parasziban még most is izzik a hazafiság. A magyar vidékek azok, melyek leginkább a hatalmunkban vannak. Ezt a hatalmat fel fogjuk használni az általános választójog kiküzdésére.

Ha most nem lesz lázadás — pedig a vidéken sok kildítás van arra, hogy lesz — majd csinálunk forradalmat a télen, hiszen a szegénység óriási s mi minden nekünk nem tetsző választói törvény ellen készek vagyunk zendülésbe kergetni a népet. Ha a választói jog a mi akaratumk szerint nyárig meg nem lesz, teljes erővel fog kitörni az aratósztrájk, erről kezesszem s olyan fölfordulást csinálunk az országban, amilyen itt még sohasem volt, pedig itt már Dózsa-féle lázadást is megértünk. Az október tizediki tüntetések próbái lesznek a mi forradalmi erőinknek s nem telik bele egy év, hogy amit most elmondtam s ami csak egy minden részletében kidolgozott terv nagyjában való előadása, keserves igazsággá érlelődik azoknak, akik az elnyomástól s örvendetessé azoknak, akik a népjogoktól várják az ország felvirágzását.

Bejelentik a parasztlázadást.

Komáromból táviratozzák: Az itteni szociáldemokraták népgyűlésén Klárik Ferenc, a budapesti központ kiküldöttje beszédet mondott, amelyben elmondta, hogy ha az október 10-iki általános sztrájk nem volna a kívánt eredménye, akkor erősebb eszközökhöz fognak nyulni. Ezek között van az általános arató-sztrájk rendezése a jövő nyáron, végső esetben pedig megismétlik a Dózsa-lázadást, vagyis Magyarországon is a romániai lázadáshoz hasonlót fognak csinálni.

Az aradi munkásság csatlakozása.

Green Nándor tb. főkapitány a napokban bizalmas rendeletet intézett a rendőrtisztekhez, hogy a munkásmozgalmakat, a szakszervezeteket s a munkásság összejövetelét kísérelje figyelemmel és az október 10-iki munkabeszüntetésre és esetleges tüntetésre irányuló írásbeli vagy szóbeli agitációról haladéktalanul tegyenek neki jelentést.

A főkapitány végül arra utasította a rendőrséget, hogy a munkaszünetre vonatkozó kiált-

ványokat koboza el és azoknak terjesztőit állítsa elő.

Az aradi szervezett munkásság ma este hét órakor az Ungureán-féle vendéglőben népgyűlést tartott, amelyen különösen vaggongyári munkások vettek részt nagyszámban. A népgyűlés szónokai: *Demján-Sztrenghár* Száva, *Szilágyi-Kiss* István és *Csillag* Ferenc az általános válaszlól jogról és ezzel kapcsolatban az október 10-iki általános munkaszünetről beszéltek, amelyhez az aradi munkásság is csatlakozik.

A népgyűlésen a hatóságot *Berecz* Ferenc alkapitány, *Moldován* Ernő rendőrhadnagy és *Riedt* István rendőrfelügyelő képviselték. A népgyűlés a legnagyobb rendben folyt le.

Makóról táviratozzák: Egy hírlapíró ma megkérdezte a makói szervezett szociálista földmunkások elnökét, *Szakács* Márkot, hogy milyen álláspontot foglalnak el a makói szociálisták az okt. 10-iki munkaszünettel szemben. Az elnök kijelentette, hogy elvileg támogatják a központ felhívását, tekintve azonban, hogy Makón sok függő helyzetű kismunkás van, kikre a 10-iki általános sztrájk kedvezőtlen következményekkel járna, mert a munkások a kukoricatöréssel vannak elfoglalva, ennél fogva 10-én általános sztrájkot nem rendeznek, azonban nincs kizárva, hogy egy csoport népgyűlést és tüntető felvonulást tart, de azt is akképen, hogy annak semmiféle sztrájk jellege ne legyen.

Ruttkáról jelentik, hogy a ruttkai és turócszent-mártoni munkások tegnapi gyűlésükön elhatározták, hogy október 10-én munkájuk szünetelni fog.

A bajnokvívó balesete.

Mészáros Ervin automobilja fölborult.

Rálőtt a gyorsvonatra.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Egy országosan ismert vívóbajnok veszedelmes automobil-kirándulásáról ad hírt fővárosi tudósítónk. *Mészáros* Ervin utánus főhadnagy, a híres vívóbajnok és sportférfiu egy héttel ez előtt automobiljával bejárta a Dunántúlt. Tegnap visszatért a kirándulásról, amely kevés híja, hogy végzetessé nem vált reá nézve.

Este hat óra felé *Érd* községhez érkezett. A sötétben sem ő, sem a sofförje nem vette észre, hogy a vasuti sorompó le van bocsátva s így az automobil teljes erejével nekiment a sorompónak. Az összeütközés olyan erős volt, hogy Mészáros és a sofför kiestek az automobilból a vasuti sínekre. A sofför kisebb zúzódásokat szenvedett s nemsokára felkelt. Mészárosnak azonban olyan veszélyesek voltak a sérülései, hogy nem tudott a lábára állni.

Néhány perc múlva Mészáros a háta mögött hallotta a Budapest felé érkező gyorsvonat zakatolását. A főhadnagy összeszedve minden erejét, ki akart mászni a sínek közül, fájdalmi azonban olyan nagyok voltak, hogy mindig visszahanyatlott. A gyorsvonat ezalatt egyre közeledett. Már válságos kezdett lenni a főhadnagy helyzete, amikor Mészáros egyszerre kirántotta revolverét és háromszor rálőtt a sebesen közeledő vonat mozdonyára.

A mozdonyvezető hallva a lövéseket, a nyílt pályán hirtelen megállította a vonatot. Az utasok között óriási pánik keletkezett, mert azt hitték, hogy a vonat ellen merényletet követtek el. A vasut személyzete lámpásokkal indult el a sínek mentén s a sorompónál rá-

akadtak Mészáros Ervinre, aki vérbefagyva, a kiállított halálos rettegetől elaléltan feküdt a sínek között.

A főhadnagy sebelt a vonaton levő kötszerekkel bekötötték s Mészárost beszállították a fővárosba. A szerencsétlenül járt katonatisztet, akinek sérülései felette súlyosak, most a lakásán ápolják.

Egy festőművész tragédiája.

Zilczer Antal megvakult.

Családja nyomorban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

A magyar festőművészetet súlyos veszteség érte. Egyik kiváló képviselője, *Zilczer* Antal, aki mindig igaz hivatottsággal és lelkesedéssel áldozott a mesterségének, nemrég elvesztette a szemvilágát és most, hogy a sors kiütötte kezéből az ecsetet, nagy családjával, — feleségével, meg öt apró leánygyermekével — tehetetlenül és kétségbeesetten áll a fenyegető jövő előtt.

A megdöbbentő sorscsapás által sújtott művész Budapesten született és az építési pályán indult utának, de a szívevágya a festőművészethez húzta. Egy szép napon ott is hagyta a kenyérkereső pályát és beiratkozott a müncheni festőakadémiára, ahol az akkori idők nagy német mesterei irányították teheségét. A művész hamarosan kitűnt és első sikereit II. Lajos magyar király arcképe és a *II. Lajos a ravatalon* című festménye gyönyörű utat nyitottak meg előtte, melyen lépésről-lépésre haladt előre és Magyarországra térve, egyik legjobb arcképfestőnké fejlődött. A nagyközönség a Képzőművészeti Társulat kiállításairól jól ismerte Zilczer nevét, nemcsak, mint portrai tisztát, hanem mint genreképfestőt is, aki ez utóbbi nemből is figyelemre méltó, szép sikereket aratott. A művész boldogan, tettvágytól eltelve élte az utóbbi éveket, sokat dolgozott és komolyabb betegség nem gátolta soha, kivéve háromszendő előtti szembüdését, amelyből kezelőorvosa fáradozással hamarosan meggyógyította.

Zilczer legutóbb *Bánffy* Dezső báró kisleányának arcképeit festette meg és e munka közben váratlanul rosszul lett. Ez a nyár elején történt. Akkor azonnal panaszkodott orvosának, aki *Ranschburg* Pál dr.-hoz, a híres ideggyógyászhoz utasította. *Ranschburg* a művészt a tátrai hegyek közt fekvő Barlangligetre küldte. A gyönyörű vidék jótékonyan hatott a művész lelkére, a tervek, ideák raja fogamzott meg benne. Rajongással kereste fel a hegyvidék csodaszép tájait, eleinte résztvett a társadalmi életben és *Hohenlohe* herceg is szívesen elbeszélgetett vele.

A reményteljes alkotási vágyat most ki-méletlenül félbeszakította a sors. A művészt, aki az utóbbi időkben egészen jól érezte magát, súlyos, *kínzó fejfőrcs támadta meg és ezzel együtt meggyöngyült a látása is*. Ekkor, augusztus 21-én azonnal O. Tátrafáradra ment, az ott nyaraló *Grósz* Emil dr. egyetemi tanárhoz, a neves szemorvoshoz. *Grósz* dr. megnyugtatta, hogy baja nem olyan súlyos és ajánlotta, időzzék még vagy három hetet Barlangligeten. De a jó levegő már nem használt semmit. Zilczer Antal állapota napról-napra rosszabbra fordult, látása egyre hanyatlott és ezért otthagya a kies fürdőhelyet s felment Budapestre. Itt háziorvosa, *Fejér* Gyula dr. kezelte és *Grósz* Emil dr., de segíteni már nem tudtak. A művész elvesztette a szemvilágát, a

hoggy az orvosok szeptember 3-án megtartott konzillumukon kimondották. Az orvosi bizonyítvány ezeket mondja a szomorú eseményről:

Ezennel bizonyítom, hogy *Zilczer* Antal, 46 éves festőművész mindkét szemén látóidegsorvadásban szenved és teljesen megvakult. Állapota javulni nem fog, tehát munka és keresetképtelen.

Budapesten, 1907. szeptember 12-én. *Fejér* Gyula dr.

A színek mesterének örök éjszakájába a jóbarátai és tisztelői szeretete és részvéte világít be, akik — köztük *Beöthy* Zsolt, *Goldziecher* Ignác és közéletünk sok más jelese — számosan keresik fel Baross utca 1. szám alatti lakásán.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* *Ferrari* Budán. Az aradi Nemzeti Sínház jeles olasz tenoristája: *Ferrari d'Albaredo* szombaton a budai színpadon vendégszerepelt. A *Traviata* ban lépett föl, *Germoud* Alfréd szerepében. A fővárosi kritika dicsőreően emlékszik meg *Ferrari* vendégjátékáról, kiemelve szépen csengő, meleg tenorját és ének módját.

Lukács László a közösbank föntartása mellett.

Magyarország elveszti Ausztria hitelét.

Wekerle is a bankközösség hive

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 23.

A bécsi *N. F. Pr.* mai estilapjában *Lukács* László volt pénzügyminiszternek hosszabb nyilatkozatát közli, amelyben *Lukács* az osztrák-magyar bankközösség föntartása mellett foglal állást. *Lukács* kifejti, hogy semmiféle gazdasági ok nem szól a bankszabadság meghosszabbítása ellen, sőt egyenesen képtelenség volna a vámközösség mellett önálló magyar bankot fölláttítani és ezzel Ausztria hitelét elveszíteni.

A volt miniszter nyilatkozatának érdekesebb részei a következők:

— Az osztrák-magyar bank mai szervezete teljes mértékben szolgálja az ország érdekét. Amikor utoljára meghosszabbítottuk meg a bank szabadságát, alaposan mérlegeltük a kérdést és még formailag sem emelhetünk senki azt a kifogást, hogy Magyarországra nézve kevesebb gazdasági haszonnal járna. Ami a bank működését illeti, azt sem lehet kifogásolni. *Határozottan a bankközösséget tartom kívánatosnak*. Ennek első sorban az az előnye, hogy Magyarország ingyen, minden áldozat nélkül élvezheti Ausztria magasabb hitelét. Erthető, hogy miért akarják egyes elemek kettészakítani ezt az intézményt. De érthetetlen ez a törekvés akkor, amikor a közös vámterületet fönn akarják tartani. Egy önálló bank a közös vámterületnél igazán képtelen viszonyokat teremtené. Ha a vámközösség megszűnnék, úgy természetes és érthető volna az önálló bank is, de minthogy az előbbiről szó sincs, nem értem, hogy képzelik az utóbbit.

Legfőbb egy magyarázatát tudom. Mint hogy a koalíciónak még egyik program-pontját sem sikerült keresztülvinnie és valamit csak produkálni kell, hát ezt az egy dolgot akarják megcsinálni. A kormány ennél a törvényhozásnál könnyen keresztül is viheti, mert azt szavaztatja meg a parlamenttel, amit akar. Ez azonban csak politikai ok, amely az ő szempontjukból talán érthető, de gazdasági szempontból egyenesen vétek. Különben amíg *We-*

kerle Sándor a kormány feje, nem tartok a veszedelemtől. Sokkal jobban ismeri ő az ország pénzügyi és gazdasági viszonyait és úgy látszik, Kossuth Ferenc és Apponyi Albert gróf is kezdik belátni, hogy ez veszedelmes kísérlet volna.

A hadtest vezérkari főnöke öngyilkos volt.

Az orfeumból a halálba.

A gyilkos morfiumcsöppek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Nemrégiben a temesvári hadtest egyik törzstisztjét egy reggel halva találták a lakásán. A halál okául akkoriban szívszélhűdést konstataáltak s bár gyanu merült fel, hogy a halál nem természetes módon következett be, mégis hamarosan napirendre tértek az eset fölött. Az ezredest nagy katonai pompával kísérték utolsó útjára és hamarosan meg is szent a hirtelen halál firtatása.

Immár két hónapja alussza örök álmát Mündel Henrik lovag ezredes, a temesvári hadtest vezérkari főnöke. A feledés már-már reáborult Mündel lovagra, de most ismét és pozitív formában feléledt az a gyanu, amely halál a alkalmával is suttogva járta be a környezetét. Most már határozottan beszélnek, hogy a vezérkari főnök nem természetes halállal mult ki, hanem önként kereste a halált. A feltűnést keltő és jól értesült forrásból származó hírről az alábbiakban számolunk be:

Két hónappal ezelőtt nagy feltűnést keltett Temesvárott és az egész hadtest tisztjei körében schartenburgi Mündel Henrik lovag ezredesnek, a temesvári VII. hadtest vezérkari főnökének hirtelen halála. Az aránylag igen fiatalon szép pozícióba jutott ezredest egy reggel halva találta ágyában a tiszti szolga és az előhívott polgári és katonai orvosok akkoriban szívszélhűdést állapítottak meg a halál okául. A közönség körében és a sajtóban fölmerült ugyan az a gyanu, hogy Mündel ezredes nem természetes módon hunyt el, de a mérgezés gyanuját akkoriban eloszlatták az orvosok azzal, hogy a boncolás eredményeképpen is szívszélhűdést állapítottak meg az ezredes halálának okául.

Az elhunytához közelálló vezérkari tisztek köréből most megerősítik azt a hivatalosan megcáfolt hírt, hogy Mündel ezredes *tényleg öngyilkos volt és mérgezéssel vetett véget életének.* Halála előtti napon az ezredes este tíz órakor hazatért a lakására, de tizenegykor ismét eltávozott és az egyik külvárosban vendégszereplő orfeumtársulat előadására ment. Az előadás után néhány tiszt és orfeuménekes nő társaságában reggeli négy óráig mulatott. Ekkor hazament és oly nesztelenül lépett a lakásába, hogy a mellékhelyiségben alvó szolgálja sem hallotta az ura hazatérését. Mündel ezredes ezután lefeküdt és *ágyában megivott egy üveg cse morfiumot, amely néhány perc alatt megölte.* A haldoklónak még annyi ereje volt, hogy az üvegcsét az ágya melletti ablakon kidobhatta.

Az a néhány tiszt, aki bizalmas ismerőse volt az elhunytinak, az öngyilkosság okának Mündel ezredes kedvezőtlen anyagi viszonyait tartja.

Darányi — Justhnál.

A földmívelési miniszter Mezőhegyesen.

Arató-ünnep Tornyán.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Justh Gyula, a képviselőház elnöke vasárnap tornyai otthonában vendégül látta Darányi Ignác földmívelési minisztert. A látogatásnak politikai háttere nem volt, s abból az alkalomból történt, hogy a miniszter szombaton Mezőhegyesen volt az állami ménesbirtokon, a honnét a házelnök meghívásának engedve, átkocsizott Tornyára. A látogatás alkalmából Justhnak vendégei voltak Csanádmegye közgazdászainak fejei, továbbá a csanádme gyei országgyűlési képviselők, Návay Lajos dr. és Nagy Sándor dr.

Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter szombaton érkezett Mezőhegyesre az állami ménesbirtok megtekintésére. Azóta, hogy a ménesbirtokot az elhunyt Juhász Bálint helyett az új igazgató, Jankovich Lőrinc vezeti, a miniszter először volt Mezőhegyesen, amely különben különös érdeklődésének tárgya.

A miniszter kora reggel Podmaniczky Lajos báró, őrnagy főparancsnok és Jankovich Lőrinc, a ménesbirtok igazgatójának társaságában tüzetesen megtekintette a gazdaságot.

Délután a miniszter a kíséretében volt segédülkékkel kocsin áthajtatott Tornyára, Justh Gyula képviselőházi elnök látogatására. A házigazdán kívül a község nevében Lovrich István községi jegyző üdvözölte a minisztert, aki szíves szavakkal válaszolt.

A miniszter a délelőttöt Justh Gyula családjában töltötte, s a házigazdán kívül annak neje, leányai, Justh Elza és Margit, fiai, Justh János orsz. képviselő és Justh Lajos joghallgató, valósággal elhalmozták a vendéget kedvességük és figyelmességük jeleivel. A minisztert valósággal elragadta a házelnök kisebbik fiának, Justh Lajosnak virtuóz zongorajátéka.

Délben a miniszter tiszteletére vendégszerető ebéd volt, amelyen Justh Gyula vendégül látta Návay Tamás, Csanádmegye főispánját, Hervay István alispánt és Nagy Sándor dr. orsz. képviselőt. Návay Lajos dr., a képviselőház alelnöke, a délután folyamán jött ki Tornyára.

Az ebéd alatt, amelyen a házelnök családtagjai is résztvettek, mindvégig igen kedves, derült volt a hangulat. Felköszöntök nem voltak, s politikáról is csak helyi-lyel-közzel esett szó, mert maga Justh Gyula tiltakozott leginkább az ellen, hogy politizáljanak. A miniszter is a politika helyett egészen átengedte magát a házasszony szeretetreméltóságának. Az ebéd végeztével kifejlődött beszélgetés alatt Hervay alispán Darányi érdeklődésére behatóan tájékoztatta a minisztert Csanádvármegye közgazdasági viszonyairól, a cselédtörvény végrehajtásáról, a terméseről, a folyamatban lévő munkásházak építéséről, általában a földmívelésügyi miniszterium ressortjába tartozó ügyekről. Darányi miniszter meglepedésének adott kifejezést Csanádmegye közgazdasági állapota felett.

Délután kocsikon kihajtottak Justh Gyula tornyai birtokára, a hol arató ünnep volt. A majornál, amely gazdagon föl volt díszítve nemzeti színű zászlókkal, Isten hozott fölrásu diadalkapuvál, egy öreg béresgazda keresetlen, egyszerű szavakkal üdvözölte a vendégeket. Örömmel használták föl, mondta, ezt az alkal-

mat arra, hogy a földesurak iránt való ragaszkodásuknak jelét adják, a ki nemcsak földesura, de szerető aija valamennyiüknek.

Justh Gyula felelt az összegyűlt arató né előtt a béresgazda szavaira. Ő munkásalban a maga munkájának részeseit tekintti, akik vele együtt a nemzet jóvoltáért, a nemzeti termelés javáért küzdenek. Munkásait becsülni tudja s a mint nem ismer különbséget a társadalmi osztályok között, azonképen egyenlőnek tekintti magát munkásaival. Azt kívánja tőlük, amit minden magyar embertől: legyenek becsületes, szorgalmas emberek, de mindenek fölött jó magyarok.

Darányi Ignác földmívelési miniszter tartott rövid beszédet. Egész kormányzati működése alatt az a fő törekvése, hogy gazda és munkás egymást megértsék, s vállvetve törekedjenek a nemzet előrehaladására. Mind a kető szíveleje meg a költő igéjét, hogy „Itt élünk, halunk keil; ragaszkodjunk a hazához mert ha fiai a nemzetköziségre hallgatnak, elvesz az ország.

Végül Návay Tamás főispán szólt. Csanádvármegyében, ugymond, amelynek feje, az a törekvése, hogy a közigazgatás a nép javára szolgáljon; hogy a közigazgatás ne legyen zaklatása a népnek, hanem annak bajain, súlyos helyzetén segítsen; hogy a nép minden fórumon igazságot, méltánylást találjon.

A beszédek mindegyike az egyszerű emberek között lelkes viszhangra talált, s mindegyiket lelkes éljenekkel fogadták.

Az arató ünnep végeztével a vendégek délután elutaztak Tornyáról, Darányi Ignác földmívelési miniszter kivételével, aki hétfő reggel Kurticsra kocsizott s onnét a gyorsvonattal utazott Budapestre.

SPORT.

A tornaegyesület háziversenye.

Arad, szeptember 23.

Vasárnap délután tartotta meg az Aradi tornaegyesület őszi háziversenyét, mely a liceum előtt fekvő játéktéren nagyszámu közönség jelenlétében folyt le.

Pontban 3 órakor vonultak fel a piros inges tornászok Nagy Sándor tükör-művezető vezetésével az egyesület díszes zászlója alatt, melyet Bauer Gyula egyesületi zászlótartó vitt s a Toldi-szobor és a zsüri előtt elvonulva tisztegett a csapat.

A háziverseny első száma az a szabadgyakorlat volt, melylyel az Aradi Tornaegyesület mintacsapata ez évi május 9-én Budapesten a Budapesti (budai) Tornaegyesület által rendezett klasszikus versenyben megnyerte a Toldi-vándordíjat, Fadrusz szobrász művész remek alkotásu Toldi szobrát, mely 10 éves fennállása után most első ízben került vidékre. A Toldiverseny gyakorlatokat a mintacsapat oly egyöntetű kivitelben és szép plasztikával mutatta be, hogy a közönség tapsviharral és harsány éljenzéssel méltányolta a bravuros munkát.

A verseny szabadgyakorlatok befejeztével a tornászok az emelvényen elhelyezett Toldi-szobor előtt félkörben sorakoztak, mely után borosjenői Kádár Gusztáv a „Budapesti (Budai) Tornaegyesület“ kiküldöttje emelkedett szellemű, lelkes beszéd kíséretében adta át a Toldi-szobrot a győztes „Aradi tornaegyesületnek“, melyet Szél Ernő, elnök helyettes szép és lelkes szavakban köszönt meg s vett át az Aradi tornaegyesület nevében.

Ezután kezdetét vette a verseny, mely a következő eredménnyel folyt le: 100 méteres síkfutás: első Schusztler Odön 12.5 perc, második Schiller József. Diszkoszvetés: első Fodor Illés

30:55 méter, második *Koch* Sándor. Gerelydobás: első *Fodor* Ilés 28 60 méter, második *Jánszky* Elemér. Távolugrás: első *Schmidt* Ferenc 4:80 méter, második holt versenyben: *Jánszky* Elemér és *Schiller* József. Súlydobás távolba: első *Jánszky* Elemér 9:14 méter, második *Schiller* József. Rudugrás magasba: első *Schmidt* Ferenc 2:70 méter, második *Hacker* Adolf. Végül két csapat *Bauer* Gyula kapitány vezetése alatt a füles labdajátékot mutatta be, mely élénk menetével mindvégig lekötötte a közönség figyelmét.

Este a budapesti vendég tiszteletére és a Toldi-vándordíj megzerzése öröme a Központi Szálló télikerijében társasvacsorára gyűltek össze a tornászok, hol Szél Ernő elnökhelyettes kiosztotta a verseny-díjakat, az ezüst és bronz érmeiket. A remek Toldiszobrot a tornászok kifogják állítani, hogy az aradi közönség is gyönyörködhessek *Fadrusz* mester remekében.

Leánykereskedő gavallér.

A márki barátnője.

Szállítás fényképrendelés után.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 23.

Rendkívül érdekes bűnyben nyomoz a budapesti VIII. kerületi kapitányság. Egy *Horváth* Jenő nevű, 24 éves fiatalember az ügy hőse. Mintázni való szép ember, aki után boldognak a nők, s aki ezt az előnyös tulajdonságát mindaddig rendkívül előnyösen tudta felhasználni. Magába bolondította, s azután eladta a nőket.

Horváth igen jómódu, előkelő családból származik. Az apja földbirtokos és egy dunántúli város törvényhatósági bizottsági tagja, aki a fiát felküldte az egyetemre tanulni. Hónapos szobát bérelt számára, egyes családoknak a figyelmébe is ajánlotta, hogy vigyázzanak rá, de a fiatal ember ennek dacára sem maradhatott sehol egy hónapnál tovább. Elűldözték a férjek.

Igy, hónapos szobáról hónapos szobára való vándorlása közben jutott el özv. *Sztankovity* Györgynéhez, aki a Práter utca 28. számú hában lakik. *Sztankovity* nének valamikor éjjeli mulatója volt Szabadkán, meggazdagodott, eladta az „üzletet” és visszavonult a magánéletbe. Az asszony, aki sokkal öregebb volt a fiunál, beleszeretett az éretlen gyermekbe, pénzelt s nem hogy a tanulásra buzdította volna, de még ő csábította a semmittevésre. A fiu nem tette le a vizsgáit, elűllött, a családjával is összeveszett s az apja kitagadta.

Ekkor az asszony, aki most már teljesen hatalmában tartotta *Horváth*ot, felhasználta őt aljas üzleti céljaira. *Horváth* bejárta a várost s az utcán, mozgófőnyelű házakban fiatal varróleányokat szelítet meg. A leányok szívesen álltak szóba a felűnően szép fiatal emberrel s találkát adtak neki. *Horváth* pontosan megjelent minden egyes találkán és néhány napi ismeretség után fényképet kért a leányokól.

Ilyenképen sikerült egész kis fényképraktárt összeszednie. Ezzel aztán beutazta Európa nagyobb városait s élni vágyó uraknak, mulatóhelyek és nyilvános házak tulajdonosainak eladásra kínálta a portékáját. Tudta mindegyik leányok a nevét és a lakását pontosan és nem volt nehéz őket hálójába kerítenie.

Az üzlet elég jól jövedelmezett, de az orosz-lánrész *Sztankovity* nének jutott. *Horváth* hamarosan beleunt a mesterségébe és olyan jóvedelmet, haszonforrást akart felfedezni, amely csak neki hajtson hasznot.

Körülbelül két éve, hogy *Des Richerolles* Miklós márkinak, aki Bicsben a Wallfischg sse 4. számú hában lakik, eladott egy *Zátony* Mariska nevű, pécsi születésű, akkor 19 éves varróleányt, akinek a fényképe a márkinak nagyon megtetszett. A márki nagy lakást, fogatot, lovakat tartott a leánynak s rendkívül sok pénzt költött rá. *Horváth* levelet írt a márkinak, amelyben megfenyegette, hogy botrányt csinál és a felesége előtt mindent leleplez, ha nem küld neki pénzt. Egyszer kétszer küldött is *Des Richerolles*, utóbb azonban megunt a dolgot és feljelentette *Horváth*ot.

Budapesten csak leánykereskedés miatt vonták felsősségre. *Kelemen* Géza rendőrfogalmazó hallgatta ki és *Sztankovity* nével együtt 30-30 napi elzárásra ítélte őket. Ha a büntetésüket kitölűtűék, Bécsbe szállítják *Horváth*ot, hogy a Landesgericht ítélkezze felette zsarolás miatt.

HIREK.

— **József főherceg életveszedelemben.** Budapestről táviratozzák: József főherceg, mikor e hó 21-én, Mármaros gyertyánfalvai erdőben vadászott, komoly életveszedelemben forgott. A főherceg mintegy 8-10 lépésnyire egy medvére lűtt, amelyet ugyan eltalált, de nem őlt meg azonnal. A feldűhűdűtt állat a főherceg felé rohant, akinek helyzete néhány pillanatig rendkívül válságos volt, mert a puskában levű töltényeit kilűtte. József főherceg azonban nem vesztette el lélekjelenlétét, újra töltűtt s egy lépésnyirűl leterítette a medvét.

— **Németh pűspűk Mezőhegyesen.** *Németh* József csanadegyházmegyei pűspűk helyettes *Láng* Aladár pűspűki levűltáros kíséretében Mezőhegyesre utazott, ahol vasárnapon és hétfűn bűrmálást tartott.

— **A román belűgyminiszter az Astra nagygyűlűsén.** *Eszterc* rűl táviratozzák: Az *Astra* román kultúrűga most tartja űlűselt, amely alkalommal a román belűgyminiszter inkognitűban utazgat *Beszterce* környékén. A román miniszter etnografűi tanulmány címűn kirűrdűlűsokat tesz, voltaképen azonban a magyarországi románság helyzetét tanulmányozza. Nemrégiben a naszűdi gimnázium egy román ajku tanulűjának száz korona jutalmat adott. A román belűgyminiszter űlűkzatos szereplűse *Beszterce* n és környékén nagy feltűnűst kelű.

— **Aradiak az országos űgyvűdgyűlűsén.** Az aradi űgyvűdi kamara elűksége felkéri a kamara tagjait, hogy a fűvi október hó 7., 8. és 9-én Budapesten megtartandű országos űgyvűdgyűlűsén résztveenni és e célbűl az űgyvűdgyűlűs állandű váasztműnyánál mielűbb jelentkezűi szűveskedűenek.

— **A gyulai szanatórium fűlavatása.** A gyulai *József fűherceg tűdűbajos szanatórium*, amely már hűnapok elűt megkezdte műkűdésűt, legkűzelebb űnnepies fűlavatásra kerűl. Ezt már tűbű izben ki akarűk tűzni, mindannyszor azonban valami elűre nem látott akadűly állott utűjába annak, hogy az űnnepies megnyűtás valűban megtűrtűnjűk. Az intűzet vezetűi akképűpen tervezűk, hogy a megnyűtással egy idűben folyjanak le az elűs betegfelvűtelek is. Kűsűbb oda műdosítottűk ezt a tervűt, hogy elűbb betegeket helyezzenek el az intűzetben s csak azután nyűssűk meg űnnepies keretek kűzűt, *József* kirűlyi hercegnek és *Auguszt*a fűherceg-asszonynak szeműlyes megjelenűse mellett. Ekkor űjabb dátumot tűztek ki a megnyűtásra s eittűl a dátumtűl József fűherceg akadűlyoztűtása miatt kellett elűtekintűniűk. Most azonban

mégis elűjutottak ahhoz a ponthoz, amikor már pozitűve megállapűthattűk az űnnepies megnyűtás idejűt, amelyet október 12-űre tűztek ki. Ugyanazon a napon tartja meg a szanatórium-egyesűlet is rendűs űvi kűzgyűlűsűt. József kirűlyi herceg, a kűzgyűlűst megelőzűen, feleségűvel, *Auguszt*a fűhercegasszonyval egyűtt, megtekintű a szanatóriumot. A kirűlyi herceget azonban semmi űnnepiesességgel nem fogadjűk, mert a magas vendűg kijelentette kűrnyezetűnek s ennek utűján a szanatórium és a város vezetűinek, hogy ő Magyarországon itűhon van s űnnepies fogadtűtásban ne részesűtsűk sehol.

— **Az idűjűs a meteorolűgiai intűzetben.** Az egűz ország ismerű *Vozary* Pál szombathelyű kirűlyű fűműrnűkűt, ha e néven nem is, de a *Meteor* nűv alatt annál inkűbb. A fűműrnűk saját rendszere és talűlműnya szerint idűjűslással foglalkozűk. Tudoműnyos alapon hűnapokkal elűbb teljes pontossággal megállapűtja az idűjűrűs prognozisűt. *Vozary* űzenűt: űve foglalkozű a meteorolűgiával s most vűgre a hivatalos elűismerűs is kijűtűt neki, feltűtelesűn kűnevezűk a m. kir. meteorolűgiai intűzet hivatalnokakűl s alapos a kilűtűs arra, hogy rűvid idűn belűl vűglegesűteni fogjűk. A meteorolűgiai intűzetben *Vozary* rendelkezűsűre bocsűtűjűk azokat a műszereket, a melyeknek segítségével a napon vűgbemenű vűltozűsokat megfigyelhetű. *Vozary* kűnevezűtűsűrűl egy szegedi lapnak az alűbbiakat írja:

Ezen beoszűsűm nem jelűnti ugyan még azt, hogy hazánkban meteorolűgiai szakkűreűl ezen szakkűrbe vűgű elűméletűt műris elfogadtűk volna, hanem csűpűn feltűnű gyakorlatű sikerűmbűl kifolyűlag alkalmat kívűnnűk nekem adni arra nűzve, hogy e gyakorlatű sikerek fokozására e szakkűrűn belűl, tűhűt ott, ahol ezeket leginkűbb feltűlűlhatom, a kellű megfigyűlűsűkkel a szűksűgsűs adűtűk magamnak megszerezűsem. Meggyűzűdűsem teljes tudatűban, tehetsűgen és minden erűm egűsz odaadűsával fogom folytatni ezutűnra is, kedvezűbb viszűnyok kűzű kerűlve, megfigyűlűseimet s azon tűrkűvűseműt, hogy nemsokára egy oly műszert adhatok a nagy, de kűlűnűsen a gazdakűzűnsűg kezűbe, amelynek segítségével űnmaga is meghatűrozhatja a legkűzelebb bekűvetkezendű vűltozűsokat, egűzersűmind pedig a tudoműny tűrűn is bebizonyűthatom állűspontom helyessűgűt és mechanikai meteorolűgiai rendszerűnek helyűt vűvűhatok ki a természeti tudoműnyok soraiban.

— **A gyulavidűki vasut tűkeeműlűse.** A gyulavidűki helyűrűdekű vasut igazgatűsűga legűtűbbű űlűsűn kimondottű, hogy a jelenlegű alapűkűt, tekintűtűl a naprűl napra emelkedű nagy forgalomra, 400,000 koronával feleműlű és a feleműlűs elűkűszűtűsűsűnek keresztűlűvitűlűvel a vűgrehűjűtű bizottsűgot bizűta meg. A vasut kűnyveibűl az igazgatűsűg azt a meggyűzűdűst merűtette, hogy a vasut minden tekintűtűben aktűv és rentabilitűsa is nemcsak, hogy űoztosűtva van, hanem forgalmű rohaműsan eműlűdik, minden kilűtűs megvan arra nűzve, hogy a nagy alapűtű uradalmak az űjonnan kibocsűjtandű részvűnyeket a teljes ertűkben atűve zűk. Ezzel aztűn megdűlűt minden egűyeb kombinűciű, mely a vasutnak elűdűsa vagy atűvetűlűre vonatkozott. A vűgrehűjűtű bizottsűg elűnűki teendűtűt tűvűbbra is *Weisz* Műr vállaltű magára.

— **Egy kűpvűselű házassűga.** *K. Schriffert* József, Gyula város orsz. kűpvűselűje csűtűrtűkűn kűtűtűt frűgyet nűhai *Gerleűn* Reinhardt. volt megyebizűtűsűgi tagnak és gyulai fűldbirtokosnak űzvegyűvel.

— **A radna-lippal vasuti fűlűlűjűrű.** Rűgűtű vajudű űgy nyert a műlt hűten vűgleges elűtűtűzűst. A radna- és lippal orszűgűt ugyanis a nagy forgalmű erűdűlyű vasuton hűzűdűk keresztűl. Nemcsak a kűt kűzűsűg, hanem a kűt szűmsűzűdűs Arad- és Temes vűrmege kűzűt bonyo-

lódik le a kocsis és a személy forgalom. Naponta megtörténik, hogy a tul forgalmas vasúti állomásonál eszközölt tolatások miatt a vasúti sorompónál ugyancsak meggyűlik a mindkét irányból jövő kocsik és gyalogosok száma, kik olykor-olykor fél óráig is várnak a sorompó felnyitására. Sok panaszra adott már ez okot a múltban, meg a jelenben is. A Máv. igazgatósága is belátta, hogy itt tenni kell valamit s még a múlt évben elhatározta a följáró kiépítését. A megindult tárgyalások és kiküldött bizottságok javaslata folytán azt határozta, hogy a felüljárót a Maroson át vezető vashidtól egyenes irányban építteti ki. Ez a terv azonban sok ide oda hányatás után nem vált megvalósíthatónak. Sok költséggel járt volna ugyanis a vashid fölemelése s egy ideiglenes hid építése. A múlt héten szűz végleges elintéztést nyert az ügy. El lett határozva, hogy a följárót a sorompó fölött fogják átvezetni. Ily értelemben eszközölték a méréseket s a munkálatokat is úgy fogják végezni. A jövő év tavaszán hozzá is fognak s még az évben be is fejezik mindkét község és vármegye régvárt óhajának kielégítésére.

— **Temetés.** Tegnap délután temették a nagy részvét mellett a hirtelen elhunyt *Schwartz Pál* városi számtisztet. A koporsót számos koszorú borította. A Rákóczi-asztaltársaság nevében, amely társaságnak az elhunyt elnöke volt, *Szudy Elemér* titkár megható gyászbeszédben bucsuztatta a halottat. A városi tisztviselői kar *Kádas Kálmán* főjegyző és *Green Nándor* t. főkapitány vezetése alatt kísérték el utolsó útjára tisztviselőtársukat.

— **A nemzetközi vendéglős kongresszus.** Ma kezdődött meg Lübeckben a 27. nemzetközi vendéglős és szállodás kongresszus, melyre a világ minden részéből érkeztek résztvevők. A magyarországi szállodások képviselőiben *Braun Gusztáv*, az aradi Feber Kereszt szálloda tulajdonosa, mint a Délvidéki vendéglős és szállodás szövetség elnöke vesz részt a lübecki kongresszuson.

— **Egy család tragédiája.** Berlinből táviratozzák: A szomszédos *Schönberger* községben egy *Schiff* nevű vendéglős felesége tegnap két kis fiát, azután önmagát megmérgezte. A két fiu azonnal meghalt, az asszony haldoklik. A mikor *Schiff* hazajött és értesült a felesége rémtettéről, egy késsel fel akarta metszeni a nyakát, de a szomszédok ebben megakadályozták. *Schiff* család körülmények miatt követte el a kettős gyilkosságot.

— **Bajok egy vidéki pénzintézetnél.** Rövid ideje alakult meg a *Nagyszöllösi Általános Takarékpénztár* r.-t., amelyről most azt jelentik, hogy a beregszászi kir. törvényszék vizsgálatot indított ellene. A takarékpénztár főkönyvelője, *Rubin Salamon* nemrégiben otthagyta állását. Később a volt főkönyvelő, aki mint részvényes is érdekelt fél, följelentést tett a kir. ügyészségnél, hogy a bank alapítása körül szabálytalanságok történtek. Az új takarékpénztár a cégbejegyzés iránt beadott kérvényhez csatolta a Tiszavidéki Takarékpénztár hiteles folyószámláját, amelylyel azt is azolta, hogy a kétszáz ezer korona részvénytőkét az egyes részvények után járó harminc százalék befizetésével biztosították a részvényesek. A följelentés szerint azonban az igazgatóságnak ez az előterjesztése valótlán, mert a kérdéses hatvankétezer koronát nem a részvényesek, hanem *Scheffel Béla*, a társaság vezérigazgatója a saját zsebéből fizette be. Ilyen-

formán a tényeknek meg nem felelő dolgokat vezettek be a cégjegyzékbe, amit a kereskedelmi törvény három hónapig terjedő fogsággal büntet. A beregszászi törvényszék most elrendelte az igazgatóság egyes tagjai ellen a vizsgálatot.

— **Új ménteleposztály Kevermesen.** *Darányi* földművelésügyi miniszter az ország lótenyésztési szükségletének megfelelően új ménteleposztály fölállítását határozta el, és erre a célra megkapta a kellő költségvetési hitelt is. Az új ménteleposztály fölállítását praktikus kapcsolatba hozta a kevermesi nagy Ypsilanti uradalom parcellázásával, amely szintén az ő támogatásával most ment végbe. A birtokkal együtt ugyanis, főlegesen terhél a kisgazdáknak, tulajdonukra került a kevermesi, egykor *Thököly Péter* által birt. kastély az összes istállók, belső épületekkel és parkkal együtt. Ez a belsőség nagyon alkalmasnak bizonyult a méntelep céljaira. *Darányi* miniszter megvásárolta a kastélyt és az egész belsőséget ötvenhat hold szántófölddel, s ott helyezi el a ménteleposztály személyzetét és lóállományát. Az állam olcsón jutott a különben sokkal nagyobb költséget igénylő berendezéshez, a vásárló kisbirtokosok pedig megszabadulnak a birtokot terhelő nagy belsőség megfizetésének súlyos terheléstől.

— **Egy uszóegyesület botránya.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A *Magyar uszóegyesület* már négy éve tartozik felszerelésekért egy fővárosi kereskedőnek, aki nem tudta behajtani az összeget. Tegnap az egyesület nemzetközi versenyt rendezett a Császárfürdőben, ahol megjelent a kereskedő ügyvédje, *Makai Aladár* dr. egy ügyvédjelölt és egy végrehajtó társaságában. Az ügyvéd a pénztárnál lefoglalta a belépődijakból befolyt 30 koronát, majd a jelöltet otthagya, hogy az ezutáni belépődijakat is foglalja le, eltávozott a végrehajtóval. Az esetnek botrányos folytatása lett. Az egyesület tagjai élénken tiltakoztak az ügyvéd eljárása ellen, majd a titkár kitépte az ügyvédjelölt kezéből a jegyeket és szétszórta azokat. Az ügyvédjelölt félve, hogy elverik, hamarosan eltávozott. *Makai* dr. megtette a bűnvádi feljelentést az egyesület titkára ellen.

(—) **Tanulmányi kirándulás.** Az ujszentannai áll. polgári fiúiskola 65 tanulója *Szabó Béla* igazgató, *Pap Sándor*, *Henz Mátyás* és *Molnár Ödön* tanárok vezetése alatt tanulmányi kiránduláson volt folyó hó 21-én és 22-én *Brádon*. A kirándulókat *Som Ernő* áll. elemi iskolai igazgató fogadta és az ő vezetése alatt gyalogoltak Gurabárára. Megnézték a világhírű zuzókat, onnan a kötörhöz és a bányához gyalogoltak. Este 8 órakor érkeztek Brádra s megvacsorálva az áll. iskolában nyugalomra tértek. Másnap megtekintették a várost s a délután 3 órakor induló vegyesvonattal hazatértek Ujszentannára.

— **Eljegyzés.** *Dávid* Samu nádasi kereskedő eljegyezte *Spielman* Ignác aradi kereskedő bájos leányát, *Rózsikát*. 2274

— **A radnai állami iskola kibővítése.** A *maria-radnai* állami elemi iskola már a múlt tanévben elégtelenné bizonyult a jelentkező tankötelesek befogadására. A gondnokság felterjesztésére a vallás és közoktatásügyi miniszter még a múlt tanév folyamán kimondta a *második tanterem* felállítását. Az idő előrehaladottsága miatt azonban a második tanterem kinevezését az 1907-8. tanévre határozta el. Az új tanév megnyitásával 110 tanköteles jelentkezett beiratásra. A meglévő egy tanteremben ennyi növendékot elhelyezni nem lehetett. A gondnokság újabb sürgős felterjesztésére a miniszter azonnal intézkedett. A hivatalos lap vasárnapi számában már meg is jelent az új tanterem kinevezése, amennyiben a kinevezések során közölve van hogy a *maria-radnai* állami elemi iskolához, a

vall. és közoktat. miniszter *Arató Andor* okleveles tanítót rendes minőségben kinevezte. Az új tanterem működését a jövő hét elsőjével kezdi meg. Ugyancsak elrendelte a miniszter *Mária-radnán* egy állami ovoda felállítását is a jelen tanév folyamán.

— **Fizetésektelen aradi divatárú cég.** Alig egy éve, hogy *Erdős és Plesch, Erdős és Társa* cég alatt divatárú üzletet nyitottak az Atzél Péter utcában. A vállalatba alig fektettek be néhány ezer koronát s jobbra a kapott hiteltől tartották fenn az üzletet. Természetes, hogy ilyen körülmények között nehéz volt a boldogulás és sok küzködés után a napokban bejelentették az aradi kir. törvényszéknek a cég fizetésektelenségét. Hír szerint a cégnek tekintélyes passzívája van. Hatvanezer koronát emlegetnek, amelyre alig van 20000 korona fedezet árukban. A cég azért nem kért maga ellen egyelőre csődöt, mert a cégtulajdonosok remélik, hogy a hitelezőkkel sikerül kiegyezniük. Ha azonban a hitelezőknek nem tennének elfogadható ajánlatot, úgy a hitelezők közül többen már legközelebb benyújtanak a csőd elrendelése iránti kérvényt.

— **Kitüntetett bortermelő.** A pécsi országos kiállításon *Láng Győző* Magyarád Ménes hegyvidéki saját termésű boraiért arany éremmel kitüntették.

— **Arvaházi ülés.** A városi árva ház igazgató-választmánya folyó hó 25-én délután 4 órakor az árva ház tanácstermében ülést tart, melyre a t. tagokat ez uton is meghívom. *Varjassy* Lajos polgármester, igazg. vál. elnök.

— **Montignoso grófnő férjhez megy.** *Florensből* táviratozzák: Egy florencai előkelő hölgy ma levelet kapott *Montignoso* grófnőtől, amelyben a volt szász trónörökösnek megírja, hogy holnap lesz az esküvője *Tozelli* vel. A grófnő azt írja egyebek között, hogy a szász udvar fenyegetéséről nem fél, sőt az apanázsáról is mond. Saját anyagi viszonyai most elég rendezettek, leendő férje pedig, aki hangversenyeket fog rendezni, megkeres annyit, hogy gond nélkül megélhessenek. *Drezdából* jelentik, hogy a szász udvarnál már hetek óta nem tudják, hol van *Montignoso* grófnő és leánya *Pia* Monika. A grófnő annyira titkolja hollétét, hogy még családjával sem közölte.

— **Szénbányák az Aldunán.** Az általános szénmizéria közepette érdeklődésre tarthat az a hír, amelyet *Orsováról* jelentenek. Az *Aldunán* óriási barnaszén terület került feltárás alá. A szén kiaknázására, mely ritka kedvező helyen 1 és fél kilométernyire a *Dunától* terül el, egy magyar részvénytársaság alakul, mely rövidesen a teljes üzemet megkezdi. A feltárási munkálatokat *Fischer* Lajos, a *Neuman-gyár* volt főtisztviselője eszközölte.

— **Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok** ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz* nál. 201

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távtrati tudósítása. —

Budapest, szeptember 23.

Elkelt 35.000 métermázsa változatlan áron. Kínálat és vételkedv jó.

Az áruk 50 millióként számítva:

	Déli zariát	5 órai zariát
Buza októberre	11.30—11.31	11.26—11.27
Zab októberre	8.05—8.06	8.02—8.03
Rész októberre	9.74—9.75	9.70—9.71
Tengeri 1908 májusra	6.82—6.83	6.78—6.79

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	635.75
Magyar hitelrészvény	745.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	855.25

BRAUN MIKSA

A Magyar Szent Korona Országai Vasutas Szövetségének SZÁLLÍTÓJA Szolid szabott árak!

Férfi és gyermekruha áruháza
ARAD,
Szabadság-tér 20., Gr. Nádasdy-palota.
Telefon szám 577.

Külföldi mértékosztály. Szolid szabott árak.

= A szüret. Máriaradna hegyközségi választmányának határozata értelmében az idei szüret ideje azon esetre, ha a mostani száraz időjárás továbbra is megmarad, **szeptember 30-ikára**, netáni esős idő bekövetkezésére azon **október hó 7-ikére** lett kitűzve. Általános a panasz, hogy eső híján a jó termést mutató szőlő lesül s féő, hogy az idén rossz szüreti esztendő lesz.

Meglepi a szülőket

a SCOTT-féle Emulsió hatása minden alkalommal, ha azt angolkorban szenvedő gyermeküknek adják. A SCOTT-féle Emulsió feltűnő gyorsan gyógyítja és izmosítja a gyermeket,

erősíti a csontokat

Az emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle médszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

és elősegíti fejlődésüket. Ily rendkívüli gyógyhatás valóban csak ilyen kiváló szerrel érhető el. A SCOTT csakis elsőrendű alkatrészeket tartalmaz s az eredeti SCOTT-féle eljárás okozza, hogy hatásában felülmulhatatlan és nemcsak fiatal és öreg, hanem még a halál küszöbén hitt gyermekek is könnyen emésztik.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér.

Kapható minden gyógytárban.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 23 —

Fehér Kereszt-szálloda. Viktor Jenő mérnök Budapest. — Fischer Henrik mérnök Budapest. — Singer H. hivatalnok Zám. — Lecher Henrik hivatalnok Zám. — Mandl Ignác hivatalnok Budapest. — Verő László mérnök Budapest. — Karácsonyi Gyula kereskedő Nagyvárád. — Winkler József igazgató Nagyvárád. — Rényi Zsigmond mérnök Budapest. — Fekete Henrik vállalkozó Budapest. — Lam Nándor építész Temesvár. — Kozics István műépítész Kiskunhalas. — Nagyszeder István építész Kiskunhalas. — Ulm Ferenc őrnagy Nagyvárád. — Vértési Veisz Ernő tábornok Temesvár. — Bolfras Leó báró főhadnagy Temesvár. — Rabényi Balázs kőművesmester Kiskunhalas. — Lender Lajos építész Temesvár. — Klein Jenő könyvelő Szolnok. — Rotstein Adolf kereskedő Nagyszeben. — Vadász Samu utazó Budapest. — Sraum Ede utazó Budapest. — Adler Soma utazó Budapest. — Werner Andor utazó Budapest. — Adler Félix utazó Budapest. — Weisz Herman utazó Budapest. — Weillinger Rudolf utazó Budapest. — Telcs Mór utazó Budapest. — Schenk Károly utazó Budapest. — Man Jakab utazó Budapest. — Lusztig Hugó utazó Budapest. — Radó Lipót utazó Budapest. — Frank János utazó Budapest. — Csillag Ferenc utazó Budapest. — Wolf Gusztáv utazó Bécs. — Stein Ernő utazó Bécs. — Horváth Sándor utazó Bécs. — Becker V. utazó Bécs. — Klaus Lajos utazó Bécs. — Martin Rudolf utazó Szeged.

Központi szálloda. Tószeghy Imre igazgató Budapest. — Somlyó József mérnök Budapest. — Zsigmondy Pál mérnök Budapest. — Singer Lajos joghallgató Lippa. — Bárány Malomes Ilona birtokosnő Csanádapáca. — Mőhker János házigazdónk Köln. — Menking Frigyes bányafelügyelő Brád. — Stein Emil magánzó Temesvár. — Berger Miksa takarékpénztári igazgató Temesvár. — Dietrich József hivatalnok Temesvár. — Barbócz Gergely ügyvéd Kolozsvár. — Kádár Gusztáv főfelügyelő Budapest. — Peternelly Árpád postamester Világos. — Jonescu Miklós dr. ügyvéd Karánsebes. — Keleti Ferenc magánzó Temesvár. — Grünberger Sándor fakereskedő Budapest. — Müller Fülöp gyógyszerész Karánsebes. — Barbu Péter tanár Karánsebes. — Preda János dr. ügyvéd Nagyszeben. — Epure János jegyző Greová. — Jonescu Péter tanár Budapest. — Zsigmondy Béla főmérnök Budapest. — Telegdi Armin utazó Budapest. — Schwarz József utazó Budapest. —

Eichner Sándor utazó Budapest. — Ormai Kálmán mérnök Kolozsvár. — Fein Mór utazó Bécs. — Böhm Izso utazó Budapest. — Vámos Jenő utazó Nagyvárád. — Nagy Kálmán utazó Budapest. — Simon Ferenc utazó Budapest. — Polmauer Ignác utazó Bécs. — Rothausser Jenő utazó Budapest. — Papp János dr. ügyvéd és neje Brád. — Förstl Ottó főmérnök Berlin. — Lohman Ferenc gyáros Hamburg.

Vass szálloda. Groza V. utazó Brassó. — Volgemuth Sándor utazó Budapest. — Karabás Jusztin segédjegyző Ba'ta. — Polgár Mihály kereskedő Zimony. — Prasek S. gyáros Skutari. — Klement József utazó Budapest. — Vanday Ferenc utazó Segesvár. — Hoffbauer E. utazó Nagyszeben. — Vörös Zsiga lelkész Szegvár. — Horvát B. tanító Szegvár. — Herczfeld Béla utazó Bécs. — Somogyi János birtokos Acusca. — Hervay Etele birtokos Szamosújvár. — Rózsa Ilka magánzó Egres. — Lőrincy Sarolta magánzó Egres.

NYILTTER.*

Köszönetnyilvánítás.

Alólirott mélyen gyászoló család fájdalmas hangon mond köszönetet mindazon nemesszívű rokon, ismerős és jóbarátnak, kik felejthetetlen férjem, illetve atya, após, nagybácsi és nagyatyja

néhai SCHWARTZ PÁL

1907. évi szeptember hó 22-én d. u. végbement temetésén megjelenésükkel fájdalmunkat enyhíteni szívesek voltak.

Kitűnő köszönetünket fejezzük ki továbbá mindazoknak, kik drága halottunk ravatalára koszorút helyezni kegyeskedtek.

Egyben köszönetünknek adunk ez uton is kifejezést Limbeck János és fia uraknak a temetés rendezése körüli jóindulatu fáradozásaikért.

Arad, 1907. év szeptember 23.

2277

A gyászoló család.

A Pécsi Országos
Kiállításon
legmagasabb kitüntetést,
diszoklevelet nyert.

Walfisch Armin

bank- és váltóüzlete,

a magy. kir. osztálysorsjáték

főelárusító helye Aradon.

Ajánl a magyar kir. szab. osztálysorsjegyek

f. é. szeptember 25-től október 24-ig tartó

fő- és záró húzására

VI. osztályu

2265

vételsorsjegyeket

az alábbi árak mellett:

1	sorsjegy	...	160 korona.	
1	2	"	...	80 "
1	4	"	...	40 "
1	8	"	...	20 "

Városi és vidéki telefon 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Bársonyfestés

és vásalás,

valamint mindennemű

modern művészi kézimunka

(tüfestés, a himzés legkülönbébb fajai, csipkemunkák, börmunkák stb.) tanítására

tanfolyamot nyit

uri hölgyeknek okt. 1-én

Tabakovits Danicza.

2266

Jelentkezhetni naponta d. e. 10¹/₂ órától 12 óráig Kápolna utca 30. sz. I. em., ajtó 3.

Uj üzlet!	
Nyemecz és Kövesdy	Uj üzlet!
angol női divatterme	
Szabadság-tér 14. szám I. em.	
2195 Arad.	
Uj üzlet!	

Patent gyermek harisnyák

női- és férfi harisnyák, keztük elismert legjobb minőségben, legnagyobb választékban, feltétlen szabott, olcsó árak mellett

Bársony Andor harisnya-nagykereskedésében Arad, Szabadság-tér 17. Vidéki megrendeléseket legpontosabban intézem el.

Pályázati hirdetmény.

Az „Aradi kerületi munkás biztosító pénztár“ **ügyvezető titkári állásra** ezennel pályázatot hirdet.

Évi fizetés 3000 korona és 600 korona lakbér, (avagy természetbeni lakás.)

Azok, akik vezető állásban betegsegélyző pénztárnál alkalmazva voltak — avagy jogvézetek, — előnyben részesülnek.

Pályázatok az eddigi működést feltüntető bizonyítványokkal együtt **f. évi október hó 10 ig** alulirotnál személyesen, avagy postán nyújtandók be.

Megjegyeztetik, hogy a kinevezendő, illetve megválasztandó állását csak ideiglenesen foglalhatja el, mivel a véglegesítést a munkás-biztosító hivatal Budapesten magának tartotta fenn.

Arad. 1907. évi szeptember 23.

Cukor László,

az „Aradi kerületi munkás biztosító pénztár elnöke.“

2272

Mesés szép lesz minden hölgy

a Hajós-féle világhírű

ARADI IBOLYA-CRÉME

bámulatos hatásától.

Szeplő, májfolt, bibiros,

bőrvörösséget és mindennemű arcztszatlanságot varázsszerűen gyorsan eltüntet.

A párisi és londoni hygienicus kiállításon nagy aranyérmekkel, keszettel és díszoklevéllel kitüntetve.

Egy tégelynek ára 1 kor., dupla tégely 2 kor.

Ibolya szappan 70 fillér, Ibolya tej 1 kor. és Ibolya hölgyper 1 korona 20 fillér.

Óvakodjunk értéktelen utánzatok és hamisítványoktól. A bevásárlásnál csakis Hajós-féle aradi készítményeket tessék kérni és elfogadni, minden más ajánlatot visszautasítani.

Kapható a készítőnél:

3/3

HAJÓS ÁRPÁD gyógyszerárában

Arad, Andrassy-tér 22., a megyeházzal szemben,

továbbá Földes Kelemen, Kossuth Pál, Ring Lajos, Hauer Lajos, Vojtek Kálmán, Berger Gyula gyógyszeráraknál és Vojtek és Welcz drogeriájában.

Megnyilott a nyíregyházi krumplicsarnok! Kicsinyben és nagyban kapható legolcsóbb árban Spielmann Albertnél,

Aradon, 2248

Karolina-utca 5. szám.

679—1907. vhtó szám.

Árverési hirdetmény.

Alulirott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a világosi kir. járásbíróságnak 1907. évi Sp. 2763. számú végzése következtében Dr. Zoltán Emil ügyvéd által képviselt Beamter Odön javára, Berger Izrael ellen 86 korona 76 fillér s jár. erejéig 1907. évi július hó 26-án fogantatott kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt és 2240 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, széna, sertések, kukorica, bolti berendezések nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbíróság 1907. évi V. 408. számú végzése folytán 11 kor. tőkötvetelés hátralék 186 kor., 1906. évi május hó 12. napjától járó 5%

kamatai és eddig összesen 108 korona 70 fillérben biróilag már megállapított költségek erejéig, Sikulán, adós lakásán leendő megtartására 1907. évi szeptember hó 26-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fogják adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 102. §. értelmében ezek javára is elrendel-
tetik.

Kelt Borosjenő, 1907. évi szeptember hó 12. napján.

Nagy,
2268 kir. bír. végrehajtó.

Hirdetés.

Korcsmáros

kerestetik

egy korlátlan italméréshez le-
számolásra.

Értekezni lehet **Deutsch Jakob, kurticsi lakos,** mint tulajdonosnál. 2257

Azon urral, ki

ezen lapra figyelmeztetett holnap d. u. 6—8 óra közt találkozhatom a Forray-utca Nadasdy-palotában levő **Zinner Vilmos** mű órás és ékszerész kirakata előtt.

Férjhez mennék

azon urhoz, a ki arról biztosít, hogy a karika gyűrűt **Zinner Vilmos** ékszerésznél veszi meg, ahol jól és olcsón lehet vásárolni.

351

Kálás leszek

azon nemesszívű hölgynek ki, hogy a hivatalból el ne késsek megveszli azon szép és olcsó zsebórárt, a melyet **Zinner Vilmos** mű órás Forray-utcai kirakata-ba láttam.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Alapított
1840.

Őszi újdonságok
teljes választékban megérkeztek!

Mosó
flanelek és barchetek
legujabb mintákban.

Sima angol Costüm kelmeék

rendkívüli nagy választékban.

Páratlan nagy választék fekete kelmeékben

a legfino mabb minőség g.

Rosenblüh H. és Társa

Aradon. 386

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

APRÓ HIRDETESEK.**Egy ügyes kereskedő segéd,**

ki a fűszer-, vas- és rövidáru-üzletben is jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetnél azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelige alatt továbbit a kiadóhivatal. 2179

Ház eladás!

Magyarád községben egy uri új ház jutányos árban eladó.

Két szőlő eladás!

Az egyik a muszkai Promontoron, a másik a magyarádi Promontoron, a két szőlő a hozzátartozó számfelüti felszerelésekkel és edényekkel, valamint ideai természettel együtt jutányos áron és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett eladó. Valamennyikre nézve bővebb felvilágosítást nyújt Angelina Tivadar, Muszkán. 2211

Lipót-utca 10/a. sz. a.

2 szoba, konyha, előszoba vízvezetékekkel, veranda és kerttel 16 forintért havonta kiadó november elsejére, de nem eladó. Bővebbet özv. Gömör Józsefné, Kovaszinc. 2231

Házvezetőnőnek

ajánlkozik középkorú, tisztességes, megbízható nő, ki a háztartás minden ágában jártas, jól főz, helyben vagy vidékre, magános urhoz. Butár Mária, Berettyó-Ujfalu, Bihar-megye. 2239

Téli szalonna,

perzselt, száraz, zsír és sózott hajt kapható Rauchbauer Nándornál, Ujszentannán. 2249

2 ügyes segéd,

kik közül egyik utazásra is alkalmas, fűszer nagykereskedésben felvétetnek. Ajánlatok „Török” jelige alatt a kiadóba intézendők. 2254

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb árakon. — **Kerpel Izabé** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Elegánsan bútorozott szoba

kiadó, külön bejárattal, esetleg el-látással. Szoba ára 10 frt fűtéssel együtt. — Cim: Vécsey-utca 7. szám. 2247

Egyéves kifogástalan

meissen-begschire sertés tenyészkan 110 koronáért eladó. Cim a kiadóhivatalban. 2261

Őszi saison 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 1-50 kapható **Ingsz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésben Arad, Telefon 517. 361

2—3 hónapos őzbak

megvételre kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalba kéretnek „Őzbak” jelige alatt. 2192

Jó főzőnő

ajánlkozik jobb házban, helyben vagy vidékre. Cim Batthyányi-u. 23. sz. 2276

Eladó

a galsai hegyen egy 1900□-öl termő szőlő. Adelman Ferenc Ujszentanna. 2275

Taglicht Gyula

férfi-szabó üzlete

Weitzer János-utca 17. sz.

Elvállal mindennemű

uri ruhák készítését,

ugyszintén

ruhák javítását és tisztítását. 2278

407—1907. végreh. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1907. évi 4239. számú végzése következtében Veliciu Mihály ügyvéd által képviselt Herkoján Anna javára, Martin Péter és neje ellen 298 kor. s jár. erejéig 1907. évi április hó 4-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 831 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, kocsik, butorok, stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbíró 1907. évi V. 123/7. számú végzése folytán 298 kor. perköltség és eddig összesen 90 kor. 86 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Sep-rösön, a Martin-féle tanyán leendő megtartására 1907. évi október hó 2-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzték és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendel-tetik.

Kelt Kisjenőn, 1907. évi szeptember hó 18. napján.

Balassa,

2271

kir. bír. végrehajtó

Fogorvosi

és

fogtechnikai műterem.

Van szerencsém a n. 6. közönséget értesíteni, hogy Aradon, József főherceg-ut 1. sz. házban

fogorvosi és fogtechnikai

műtermet nyitottam, a hol minden a szakmába illő műtéseket pontosan és és jutányosan végzek.

Kiváló tisztelettel

VAJDA BENŐ

1572

fogorvos.

Sok millió előkelő
urhölgy használja
a világhírű

**Földes-féle
Margit-Cremet,**

mely zsírtalan, ártalmatlan s rögtön szépít.

A Földes-féle MARGIT-CREME gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer szeplők, májfoltok, bőrrákák, pattanások, kitéések s mindennemű bőrbaj ellen. A világ legelőkelőbb hölgyei használják és elragadtatással beszélnek annak páratlan és csodás hatásáról. Egy tégely elhasználása után erről mindenki meg fog győződni.

Készíti:

Földes Kelemen gyógyszerész Aradon.

Főraktár:

308

Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Kapható a világ minden nagyobb gyógyszerertárában.

**MUNK R. ÉS TÁRSA
KARÁNSEBES.**

Hordó-, parkett- és faárúgyár

ajánlja készítményeit:

bükk- és tölgyfa-parketta

legjobb kiviteben, kartelen kívül,

f a g y a p o t

szőlő- és gyümölcs csomagoláshoz,

állványok, szőlő- és gyümölcs eltartásához.

Különlegesség:

1918

téglaszáritó keretek

hornyolt és hódfarku téglák száritásához.